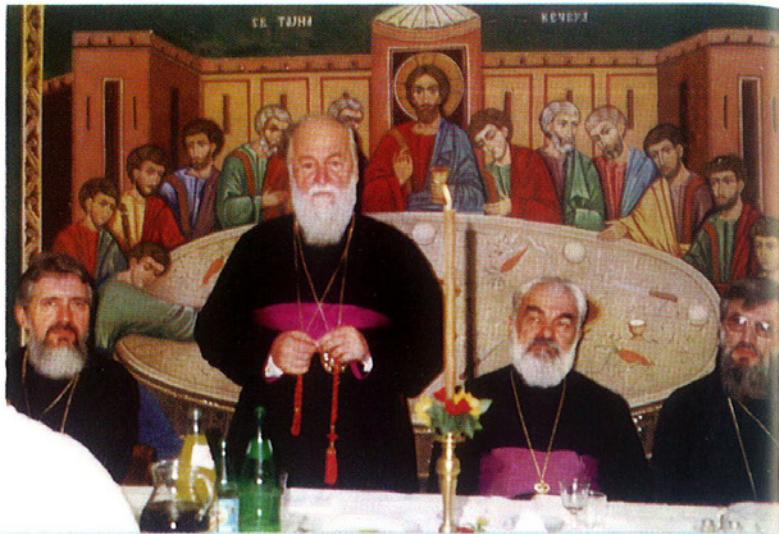

Током посете Шумадијској епархији,
православни архиепископ фински Г. Јован је, 29. јула,
служио литургију у Брзану

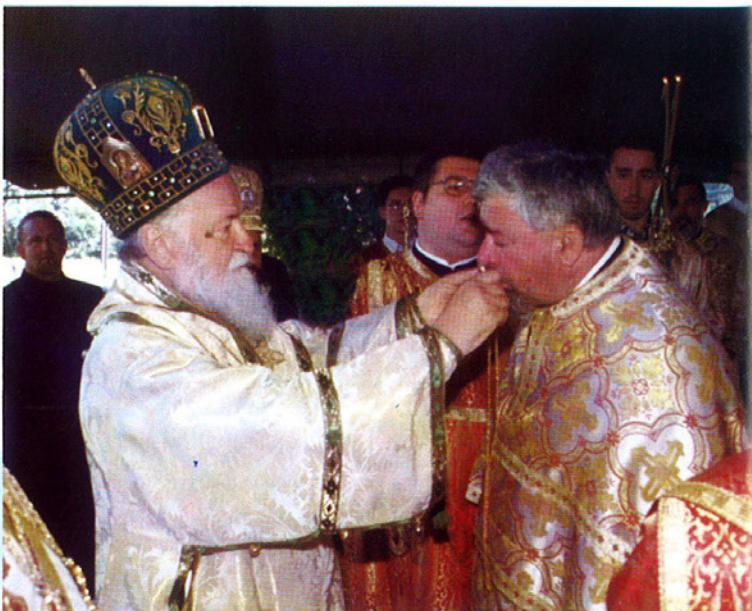
Дечји црквени хор из Ратара

Слава манастира Драче, Пренос моштију Светог Николе, 2000. године: епископи - средњеваропски Константин, шумадијски Сава, осјечкопольски и барањски Лукијан и западноамерички Јован

Литургија у Јагодини
пре освећења нове чесме, 11. јуна

Епископ шумадијски Сава предаје напрсни крст
проти Милошу Вукојевићу, пароху конатичком,
22. јуна, у Рогачи

СТИХИРЕ ПРЕНОСУ МОШТИЈУ СВЕТЕ ПЕТКЕ

1

На литији стихире, глас први

Доласком светих твојих моштију
српска земља обогати се,
и Христова црква примивши их
миро точећи укращава се.
Све верне сазива
светлосну и свету успомену твоју празновати
тајно њима говорећи.
Миро струје исцелења поцрпите,
јер оно красно што је у животу краси
ни у шта није урачунато.
Испосничко живљење усрдно заволевши
и стан божанственог духа јави се.
Стога гласно кличемо:
Радуј се, напуштеним заштитнице,
и утехо онима који су у тамници.
Радуј се ти, која си анђелски живот
у телу сачувала.
Радуј се, топла поборнице хришћана,
и скиптру српском, заштитнице.
Зато се моли Христу Богу
да нас избави од сваке невоље
молитвама твојим.

2

„Слава“, глас пети

Затрубимо трубом песме,
заиграјмо празнично,
ликујмо радујући се молебном празнику.
Нека се слегну цареви и кнезови
и да запевају у песмама
које су лек болести
и из беде грешним, избавитељици,
и у жалости заштитнице и утешитељици,
земљи српској помоћнице,
и свим околним земљама заштитнице,
и сиротим заступнице.
И сви ми, духовни празникољупци,
у хору певамо на успење и пренесење,

обоје сакупљени празнујемо.
Васелите се, небеса, и горе, и брегови
и девица зборови.

А посника светлост
овамо сабравши се, величајући спас,
овако рецимо:
Параксово, преподовним похвало, претекавши
избави нас од ове нужде
и спаси стадо твојим молитвама.

3

„Слава“, глас осми

Српска земља сада нађе
богатство непотрошivo
са светим моштима
скровиште многотврдно
и свету ковчег неисцрпни,
воде исцелења свима точећи
и чудесима благодат обилну.
Јер тако Христос прослави преподобну,
и земљи благодат даде с тобом.
Стога се и Каликратија веома радује
преношењу моштију твојих, преподобна.
Моли се непрестано
да се спасу душе наше.

4

Стихире, глас први. Подобан „Небеским чиновима“

Данас се радује град српски
моштима твојим, преподобна,
у божественој цркви твојој држећи богомудрено.
Стога и ми благочасно празнујемо,
Параксово, твоју часну успомену,
и моли се за оне који ти поју Христу човекољупцу
који има велику и богату милост.

Григорије Цамблак

Посета поглавара Финске православне цркве,
архиепископа карелијског и целе Финске Г. Јована,
Српској православној епархији шумадијској

МОЛИТВЕНО ЈЕДИНСТВО ПРАВОСЛАВНИХ ФИНАЦА И СРБА

Посета Његовог блаженства архиепископа карелијског и целе Финске Г. Јована Српској православној епархији шумадијској и њеном архијереју, епископу Г. др Сави, почела је 28. јула поподне, када је у крагујевачкој Саборној цркви уз учешће великог броја свештеника, монаха и монахиња и више стотина верника, госту приређен свечани дочек са доксологијом. Домаћин и гост

Куонен, заједно са српским епископима – шумадијским Г. др Савом, бачким Г. др Иринејом и браничевским Г. др Игњатијем, учествовао је, у суботу, 29. јула, у селу Брзану код Крагујевца, у средишњој прослави две хиљаде година хришћанства у Шумадијској епархији. Четири архијереја и 25 свештеника и ђакона служили су литургију на отвореном простору испред старе брзанске цркве брвнаре и нове

Током беседе у част двехиљадегодишњице хришћанства, Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава је, поздрављајући архиепископа Г. Јована, нагласио да је долазак драгог госта да заједно са Србима принесе бескрвну жртву за добро, напредак, срећу и здравље свих православних народа света, изузетно важан, јер „једна нам је вера, један Господ, једно крштење, једна причесна чаша у којој се налазе све наше радости и жалости“.

Учесницима прославе у Брзану обратио се и Његово блаженство архиепископ Г. Јован, истакавши велику радост што долази у Шумадију и да је овај сусрет у духу великог јубилеја који се ове године прославља. „Дошли смо да посведочимо православну веру. Велика удаљеност наших народа није препрека за јединство, јер нас јединијује православна вера и православна традиција. Један од светих отаца Цркве говори о молитви као мосту који спаја људе. То је један невидљиви мост који је у овим временима веома драгоцен. Јер, висте у молитвама православних Финаца, као што су они у вашим молитвама. Ми се молимо за мир, правду, молимо се за јединство православних народа.“

За трпезом љубави у Брзану здравице су измењали епископ бачки Г. Иринеј и архиепископ Г. Јован.

Након славља у Брзану, архиепископ Г. Јован и епископ

Архиепископ фински Јован се уписује у Јеванђеље опленачке цркве Светог Георгија

измењали су садржајне речи о великом значају овог сусрета за унапређење сарадње у православном свету.

Господин Јован, архиепископ Карелије и целе Финске са пратњом, у којој су били протођакон Кимо Калинен и Г. Пека

монументалне од камена, које су посвећене Св. пророку Илији. У Брзану, селу које се више-струко истиче као једна од најуређенијих парохија у Шумадијској епархији, госту је уверљиво представљено богатство цркве-но-народног живота Шумадије.

Г. Сава учествовали су на бденију у Светониколајевској цркви манастира Грнчарице. Том приликом гост је могао да се упозна са примерно уређеним животом ове свете обитељи.

На Празник Св. великомученице Марине, у недељу 30. јула, архиепископ Г. Јован учествовао је у чину освећења нове цркве Св. великомученице Марине у селу Својнову код Варварина, које је извршио епископ шумадијски Г. др Сава. У Својнову је Епископ шумадијски служио и литургију у којој је учествовало много побожног народа Темнића – дела Шумадијске епархије где су људи врло црквени. Ктитори нове цркве у Својнову, подигнуте на темељима богомольје из турског времена, су мештани, браћа Станимир и Драгољуб Милошевић, које је Свети архијерејски синод Српске православне цркве одликовао орденом Св. Саве II степена. И ова молитвена свечаност пружила је могућност да архијереји пред верницима манифестишују свеправославно братство и подсеће на важност међусобне љубави. Истога дана архиепископ Г. Јован и владика Г. Сава посетили су и манастир Св. Николе у Својнову који је постојао још у средњем веку.

Првопрестолник Финске православне цркве, током боравка у Шумадијској епархији, учествовао је 2. августа, на дан када Православна црква прославља Св. пророка Илију, на литургији коју је у селу Гарашима код Аранђеловца служио епископ Г. др Сава. Служило се у храму посвећеном овом ста-розаветном пророку, који је у изградњи и чије подизање тече врло брзо. Врхунско умеће појања богослужбених песама показао је и овом приликом Свештенички хор Шумадијске епархије. Након литургије, у

знак видљиве љубави, два православна архијереја измењали су поклоне, иконе Пресвете Богородице – што је доказ, како рече владика Г. Сава, да је Пресвета Богоро-

након 1918. године, када се оформила као независна од Московске патријаршије, Финска православна црква, 1923. године, од патријарха цариградског Мелетија IV добија ранг аутономне архијепископије, што Московска патријаршија признаје 1958. године. Реч је о другој по значају државној цркви у Финској, која има нешто мање од 100.000 верника распоређених у четири епархије. Административни центар ове примерно уређене Цркве је у Куопију, где се поред седишта архијепископа, налази центар издавачке делатности, богословска школа, црквени музеј. Најугледнији манастири су Нови Вааламо и Линтула, а позната је и Успенска саборна црква у Хелсинкију. Православне свештенике у Финској краси врло високо богословско образовање.

Његово блаженство архијепископ Г. Јован, један од најеминентнијих теолога данашњице, у вишегодишњим је контактима са епископом шумадијским Г. Савом.

дица та која уједињује у молитвама и вери у њеног Сина. У Гарашима су реномирани драмски уметници за великолис-

тојнице Финске и Српске православне цркве извели програм који је садржао најлепше делове из српске црквене и националне књижевности.

Већи део времена током вишедневног боравка делегације Финске православне цркве у Шумадијској епархији искоришћен је за посете шумадијским манастирима и црквеним општинама и парохијама. Тако су обиђени готово сви средњовековни манастири, цркве које су градили у XIX веку митрополити Петар и Михаило и оне из времена великог градитеља патријарха Варнаве (између два светска рата), као и храмови подигнути у наше време да сведоче о тврдој православној вери Шумадинаца, односно о непрекинутој светосавској традицији. Гости су упознати са другим садржајима црквеног живота у епархији, например о настојањима да се у свакој парохији предаје веронаука или са неговањем црквеног појања. Са архијепископом Г. Јованом срели су се и учесници овогодишње Летње школе црквеног појања „Корнелију у спомен“, одржане у манастиру Јошаници, који су учествовали на богослужењима у Брзану (заједно са кргујевачким Хором младих) и у Својнову.

На крају посете Шумадијској епархији, поглавара Финске православне цркве, Његово блаженство архијепископа карелијског и целе Финске Г. Јована и његовог домаћина, Његово преосвештенство епископа Г. др Саву, примио је Његова светост патријарх српски Г. Павле. Приликом тог сусрета вођени су завршни разговори о сарадњи две сестринске православне цркве. Гост и домаћин учинили су и посету финском амбасадору у Београду.

Н. Ј.

УСТОЛИЧЕН МИТРОПОЛИТ ЧЕШКИ И СЛОВАЧКИ ДР НИКОЛАЈ

Свечаности увођења у трон новог поглавара Чехословачке православне цркве, архиепископа прашког и прешовског и митрополита чешког и словачких земаља др Николаја обављене су 3. и 4. јуна ове године у Прешову (Словачка). Српску православну цркву представљао је Његово Преосвештенство епископ шумадијски др Сава. Учешће у њима су узели и представници осталих православних цркава, осим Антиохијске и Грузијске патријаршије.

Већ на самом дочеку нашег архијереја, домаћини су јавно исказивали велике заслуге и мајчинску улогу Српске православне цркве за вaspостављање православља у Чешкој и Словачкој, које је спроведено тридесетих година XX века, након хиљаду година од времена Свете Солунске браће.

Још пре Првог светског рата патријарх Лукијан (Богдановић) у поткарпатску Русију као православног мисионара шаље архијакона др Иринеја (Ћирића). Одмах после „Великог рата“ епископ нишки Св. Доситеј (Васић) провео је три године као мисионар на овим просторима, дајући велику помоћ тежњама Чеха и Словака да се из римокатолицизма врате у православље, односно намерама житеља поткарпатске Русије да у православну веру пређу из унијатства. Тако је већ 1921. године у окриљу Српске православне цркве основана Чешкоморавска епархија, за чијег је првог архијереја, 25. децембра 1921. године, патријарх српски Димитрије у Београду хиротонисао др Горазда (Павлика).

Епископ Горазд је на основу архивског материјала доказао да су верници новостворене Чехословачке за време Аустро-Угарске припадали задарском епископу и Карловачкој митрополији, тако да су постојали и канонски услови за укључење у Српску патријаршију.

вославне цркве, 1931. године, оснује Православну епархију мukачевско-прјашевску са седиштем у Мукачеву, и да за првог епископа мukачевско-прјашевског буде изабран синђел др Дамаскин (Грданички), који је хиротонисан 30. новембра исте године у Саборној сремскоарловачкој цркви.

„У Епархији мukачевско-прјашевској епископ Дамаскин је вратио сву интелигенцију из унијатства у православље, донео Устав епархије, подигао већи број храмова, упутио на школовање у српске богословске школе завидан број свештеничких кандидата и подигао у Мукачеву зграду епископије.“

После његовог премештаја за америчко-канадског епископа, за епархијског архијереја Мукачевско-прјашевске епархије изабран је архимандрит Владимир (Рајић). Хиротонија је обављена 30. октобра 1938. године у Београду. „У овој епархији одржао се до априла месеца 1941. године, када је затворен и након неколико месеци претеран за Србију.“

Хитлеров фашизам, са једне, и стаљинизам, са друге стране, наносе немерљиву штету православљу у Чешкој, Моравској, Словачкој и поткарпатској Русији. Пошто су

стрељали и спалили епископа Горазда, 4. септембра 1942. године, Немци су месец дана доцније забранили рад Православне цркве у Чехословачкој. Политичко насиље совјетског режима, након ових догађаја, довело је до тога да је после Другог светског рата већи део Мукачевско-прјашевске епархије припао Руској православној цркви, док је годину дана

Новоизабрани поглавар Чешко-словачке цркве, митрополит Николај

Тридесетих година XX века, после Св. Доситеја Васића, као врло успешни посленици на пољу ширења православне вере међу становницима поткарпатске Русије, по годину дана делују најспособнији српски епископи, Иринеј Ђирић поново, Јосиф Цвијовић и Серафим Јовановић. Овим су створени услови да Свети архијерејски сабор Српске пра-

касније Прјашчевина уступљена Чешкој православној цркви. Чешко-моравска епархија била је под јурисдикцијом Српске цркве до 1948. године.

„Српска православна црква, а потом и Чешка православна црква, након Другог светског рата, уврстиле су епископа Горазда у ред светитеља и

заслуге нису и не могу бити заборављене.

Први молитвени сусрет нашег архијереја са домаћинима и представницима других православних Цркава додгио се у суботу, 3. јуна, увече, када је у прешовској цркви служено вечерње. И ово богослужење било је прилика да се међу

Нови правојерарх Чехословачке православне цркве није непознат православним Србима. Наиме, септембра 1966. године, на Свеправославној конференцији у Београду, предводио је, као епископ прешовски, делегацију своје Цркве. На овом скупу учествовао је и Преосвећени Сава (Вуковић), тада епископ моравички. Ова двојица архијереја су се сусрели и марта 1985. године, када се у Великој Моравској (Миколчице) свечано обележавао спомен на хиљадугодишњицу смрти Св. Методија, првог епископа моравског.

Један од најугледнијих свештеника на подручју данашње Шумадијске епархије између два рата био је Чех Душан Сурма (парох у Рогачи, подигао цркву у овом космајском селу, настојатељ манастира Тресија), који је такође 1966. године као високи функционер Прашке епархије, учествовао на Свеправославној конференцији у Београду. Прота Сурма посетио је Рогачу, 1985. године, приликом прославе 50-годишњице подизања цркве посвећене Силаску Св. Духа.

Његову успомену славе 23. августа / 4. септембра.“

Православна чехословачка црква добија од Московске патријаршије 1951. године (затим и од Цариградске патријаршије) аутокефалију. Међутим, више пута, током овог боравка епископа Г. др Саве у Словачкој, свештенство је гласно говорило како је права мајка њихове Цркве – Српска православна црква, јер њене

православном сабраћом покаже благољепије, које краси Шумадијску епархију и Српску православну цркву у правом светлу и високом сјају. Уследила је јавна седница Синода, на којој су учествовали сви гости. На седници је спроведена формална процедура за избор новог поглавара Чешко-словачке цркве, Његовог Блаженства архиепископа прашког и прешовског и митрополита

чешког и свих словачких земаља др Николаја.

Литургија, уз учешће свих архијереја који су предводили делегације православних цркава, служена је у недељу 4. јуна на отвореном простору. Тада је Његово Блаженство Николај, по древном православном обреду, уведен у трон архиепископа прашких и прешовских и митрополита чешких и словачких земаља. Наставак свечаности био је прилика да Његово Преосвештенство епископ шумадијски Сава, у поздравној речи, истакне вишеструке везе православних Словена Чешке и Словачке са Србима, и да се заложи за наставак добрих односа и за православно јединство.

Пут делегације Српске православне цркве у Словачку био је обојен сећањем на оно што се у прошлости догађало. Међутим, током посете су се утврдили утисци о данас веома живом православљу у чешким и словачким земљама, о добро уређеној организацији Цркве, коју подржавају просветне установе до факултетског нивоа. Недостаје ваљана материјална подлога, која је условљена фаворизовањем других дено-минација, али ту је благочестиви народ и свештенство које је свесно своје мисије. Не треба заборавити и православну традицију старију од хиљаду година, као и сам благодарни изглед ове земље, која у себи носи духовност и узвишеност.

Владимир Руменић, ћакон

АРОНДАЦИЈА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Приликом оснивања Епархије шумадијске, 24. априла / 7. маја 1947. године¹, Крагујевац се, као седиште Епархије, нашао не само на њеној периферији, већ је један његов део припадао Жичкој епархији, а такође и сва његова залеђина. Зато је епископ шумадијски Валеријан већ у јануару 1948. године предложио Светом архијерејском синоду Српске православне цркве „да се изврши арондација Епархије шумадијске на тај начин што би се од Епархије жичке одузеле и припојиле Епархије шумадијској парохије: грош-

ничка, балковачка, I и II забојничка, грбичка, рамаћска и дивостинска са манастиром Драчом.²

По расмотрењу Свети архијерејски синод одлучује:

„Предлог Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Господина Валеријана да се изврши арондација Епархије шумадијске на тај начин што би се од Епархије жичке одузеле и припојиле Епархији шумадијској парохије: грошничка, балковачка, I и II забојничка, грбичка, рамаћска и дивостинска са манастиром Драчом придржити предмету арондацији епархија па га у своје време изнети пред Свети Архијерејски сабор“.³

Очевидно да Свети архијерејски сабор није хтео и није могао да се упуства у ово питање без знања, одobreња и сагласности епископа жичког Николаја који је у то време живео у Америци.

До арондације је дошло споразumno између епископа жичког и шумадијског 1956. године, после смрти, dakле, епископа Николаја. Тада је Свети архијерејски сабор донео следећу одлуку: „Прихватити предлог Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Господина Валеријана и извршити арондацију и ново разграничење Епархије шумадијске и жичке на тај начин што се од Епархије жичке одузимају и Епархији шумадијској припајају манастир Драча и парохије балковачка, грбичка, грошничка, прва и друга забојничка и дивостинска“.⁴

Овом одлуком Светог архијерејског сабора усвојен је предлог Епископа шумадијског Валеријана из 1948. године, с тим што је парохија у Рамаћи остала и даље у саставу Епархије жичке.

Сава, епископ шумадијски

Напомене:

1. АСБр. 28 / зап.102 од 24. априла / 7. маја 1947.

2. У предлогу епископа Валеријана не помиње се манастир Дивостин, јер је он, у то време, био парохијски храм за села која су припадала дивостинској парохији

3. СинБр. 879 / зап. 200 од 1. марта / 17. фебруара 1948.

4. АСбр. 21 / зап. 29 од 2. јуна 1956.

Епископ шумадијски Валеријан (1947 - 1976)

ПРОСЛАВА ДВЕ ХИЉАДЕ ГОДИНА ХРИШЋАНСТВА У ШУМАДИЈСКОЈ ЕПАРХИЈИ

Архијерејско намесништво младеновачко,
храм Светог пророка Илије, Марковац - Црквина, 4. јун 2000.

ГОСПОД НАМ НИЈЕ РЕКАО ПОСЛЕДЊУ РЕЧ

У Црквина, историјском делу села Марковац, где се „године 6935. (1427) у 19. дан месеца јула, у суботу, у 5. час дана“ душа деспота Стефана Лазаревића разлучи од убога тела, о чему сведочи до данас сачувани запис на споменику поред цркве, збила се прва од дванаест свечаних прослава (за свако архијерејско намесништво Шумадијске епархије) дvehиљадегодишњице телесног рођења Господа, Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа. У храму Св. пророка Илије који је у садашњем облику подигнут 1884. на месту средњовековног манастира, архијерејску литургију служио је Његово преосвештенство епископ осечкопольски и барањски Г. Лукијан, јер је епископ шумадијски Г. др Сава тога дана учествово у Прешову (Словачка), као представник Српске православне цркве, у интронизацији новог архиепископа прашког и прешовског и митрополита чешког и свих словачких земаља. Са служивали су архијерејски намесници младеновачки и опленачки,protoјереји Драгољуб Ракић и Миладин Михаиловић, протонамесник Слободан Кецић, парох младеновачки, јереј Живан Жујовић, парох велиокршљански, protoјакон Зоран Крстић и ћакон Владимир Руменић.

Испред храма је приређена духовна свечаност у част јубилеја, која је почела беседом protoјакона Зорана Крстића. Поред историјског прегледа и оцена о немерљивом значају

хришћанске Цркве, проповед protoјакона Зорана Крстића садржала је и речи које се односе на данашњицу:

„Много је у XX веку крви проливено, много је било разарања, сувише рушевина, а мало, врло мало грађења и напретка. Сви ови протекли векови у историји хришћанске Цркве уче нас само једно, и то да је живот врло тежак. То је нешто што данашњи човек, који стално тежи за лагодним животом, мора знати. Желећи да живимо лагодно, желећи да живимо безбрижно, од првог тренутка ми се одричемо хришћанства, јер ни Господ наш, док је живео на земљи, није живео лагодно. Ниједан тренутак живота није провео безбрижно. Увек је то била тешка борба. То најпре треба да научимо из ове дvehиљадегодишње историје хришћанске Цркве. Господ нас је овде послао као ратнике да се боримо против зла, које је у нама и које видимо око нас. По томе су хришћани најсветији и по томе су хришћани највећи ратници. Да ли је потребно говорити како је зло велико и колико се оно зацарило међу нама? Да ли треба да почнемо од наших породица, па да видимо колико су оне разграђене, колико је ту мало љубави и колико су наше будуће генерације, наша деца, препуштени сами себи? Какви ће они бити када одрасту и постану људи, ако у својим најмлађим данима нису доживели слогу нису доживели радост заједничког живота и нису доживели љубав.

Ако дођемо до суседства, опет ћемо ту наћи на зло, да сусед са суседом не говори.

Господ нам није рекао последњу реч и није учинио последње дело. Оно што је највеће, оно што је најзначајније, то нас тек чека. Ка томе цела историја иде, ка томе сви ми, као хришћани, тежимо. А то је други долазак Господњи. То је оно ка чему се све креће, то је оно што свакодневно исповедамо. Сваки пут кад говоримо **Оче наш, ми кажемо – да дође царство Твоје**, dakле да дође оно што нам је Господ од првог тренутка уговорио, а то је време и тренутак када ће зло престати. Од тог времена ми ћемо уживати у светlosti Духа Светога.

Са једне стране имамо историју која нас учи да је живот врло тежак, са друге имамо крајњи смисао и крајњи циљ, да ће Господ на крају утрети сваку сузу. Ниједна мука учињена Господа ради неће бити узалудна. Све оно што смо учинили из љубави, што смо учинили нашим близњима из љубави, све ће то наћи своје место и награду у тај дан незалазни Царства Господњег. Две хиљаде година је прошло и ко зна колико још година проћи до тог тренутка.

Али, браћо и сестре, ми смо управо изашли из цркве где смо одлужили литургију. За време и у току Св. литургије други долазак Господа Исуса Христа већ се десио. Dakле, Св. литургија јесте оно што нам је Господ обећао. И зато, ако не учествујемо у Св. литургији,

тешко се можемо назвати синовима Св. Саве. Исто тако, ако не градимо слогу међу нама, ако мир не буде у нашим душама и ако тај исти мир не ширимо међу другима, опет се тешко можемо назвати синовима Св. Саве. Две хиљаде година од Рођења Исуса Хрис-

та, Господа нашега, је заиста добар повод да целу ову годину посветимо, пре свега, промишљању озбиљности живота.“

У уметничком делу програма учествовали су хор Преображенске цркве у Паланци и драмски уметници Момир Брадић и Весна Павло-

вић, који су на месту где је преминуо деспот Стефан Лазаревић врло надахнуто говорили, између осталог и одломке из његовог житија од Константина Филозофа и **Слово љубаве**, које написа овај умни и благочестиви српски владар.

Архијерејско намесништво колубарско-посавско, храм Светог великомученика Георгија у Чибутковици

ОБНОВЉЕЊЕ ХРАМА У СЛАВУ ВЕЛИКОГ ЈУБИЛЕЈА

Трећег дана Духова (20.јуна) у Чибутковици је одржана прослава двехиљадегодишњице хришћанства за Колубарско-посавско архијерејско намесништво. Том приликом је и освећен храм Св. великомученика Георгија, потпуно обновљен у врло кратком року. Све што се догађало тога дана у

це, Барзиловице, Лазаревца и околних села који су дошли да се помоле Господу и увеличавају славље великог јубилеја.

Свету архијерејску литургију, након освећења обновљеног храма, служили су Преосвећена господа архијереји, епископ шумадијски Г. др Сава и епископ бачки Г. др Иринеј са

ки хор Шумадијске епархије. Током литургије Његово преосвећенство епископ шумадијски Г. др Сава учењицима Св. литургије упутио је ову архијерјску поруку:

„Велики и коначни празник, Св. Педесетницу, долазак Духа Светога, ево и ове године празнујемо у Колубари не као ис-

Храм у Чибутковици у току обновљења и данас

Чибутковици сведочи о тврдој вери мештана, али је највише импресионирао огроман број житеља Чибутковице, Дудови-

више свештеника и ћакона. У молитвеном собрању учествовало је преко две хиљаде верника, а певао је Свештенич-

торијски догађај, него као оно што се сваки дан догађа у нашем хришћанском животу. И ове године смо духовно пре-

живљавали са апостолима тугу и радост њихову када осиромашише Вазнесењем Господњим. Тугу, што Господ одлази Кући својој, Оцу своме небеском да са десне стране Његове посади обожену и прослављену природу нашу, а радост због обећања Господа нашег Иисуса Христа, да ће, када се врати Оцу своме небеском, послати Духа Утешитеља који ће њих и све нас упутити на сваку истину. Весели смо и радосни што смо и ове године снажно осетили силазак Светог Духа, јер нам Дух Свети благодатним силама помаже да живимо хришћанским животом и да следујемо за Господом Иисусом Христом, који је послао Духа Светога да управља Црквом нашем све до онога дана док Он поново не дође на земљу.

Синови једног првосвештеника много су грешили и њихов је отац пао крај олтара, када отиде Дух од њега, забележено је у Старом завету. Имајући ово у виду Св. апостол Павле у Посланици Солунјанима свима нама поручује – Духа не гасите. И ми се веома радујемо што је Дух Свети тако снажно присутан овде у Колубари где се сваког трећег дана Духова састајемо да Га прославимо и да Га замолимо да се усели у нас, да очисти у нама све оно што не валья и да поправи све што је клизаво у срцима и душама нашим. Да нас води по путу Божјем ка Царству небеском.

Да је Дух Свети заиста снажно присутан овде у Колубари сведочи и данашње освећење ове проширене и обновљене цркве. Користим ову прилику да захвалим свим приложницима који су у Колубари добро познати јер су нам они помогли да подигнемо седам нових цркава и обновимо све постојеће цркве. Нека их Бог стројструко награди и нека буду сигурни да су имена њихова записана златним словима у Књизи живота пред Јагњетом

Божјим. Желимо да се захвалим и Његовом преосвештенству епископу бачком Г. др Иринеју који нас је удостојио своје посете и заједно са нама принео бескрвну жртву и помогао свима који су подизали руке Богу, да Бог буде са нама, са горама нашим, са дубравама, са селима, са виноградима, да Бог благослови вредне руке наших Колубараца, јер они високо носе барјак Српске православне цркве и Шумадијске епархије. Захваљујемо свештенику чибутковачком и црквеном одбору што су дали иницијативу да се ова црква прошири и да добије данашњи велелепни изглед. Нека би Бог дао да се у лепоти ове цркве огледа лепота душа ваших.“

Током свечаног обележавања двеихладогодишњег јубилеја Рођења Господа Иисуса Христа у Колубарском архијерејском намесништву уприличена је духовна академија на којој је беседио протојакон Зоран Крстић.

И овом приликом драмски уметници Момир Брадић и Весна Павловић говорили су најдрушевније одломке о високим етичким вредностима у нашој прошлости, са нагласком на време Косовског боја и кнеза Лазара.

За беспрекорно уређеном трпезом љубави, којој су присуствовали и најодговорнији представници друштвеног живота колубарског краја, говорио је Његово преосвештенство епископ бачки Г. др Иринеј:

„Радујем се што сам имао овако диван духовни доживљај, доживљај молитвеног општења са свима вама. И ми у Епархији бачкој покушавамо да чувамо свом својом снагом свету веру православну, да чувамо наше светиње и градимо нове. Мислим да није сувише подсетити у овом тренутку да се она област српског народа коју зовемо Војводина, никада, ни под туђинском аустријском влашћу,

није звала само Војводина, него се звала Српска Војводина – Војводство Српско. И ми смо дакле Србија, не мање него овде, тако да и на нас треба рачунати, као што и ми знамо да без свих вас ми тамо где смо не можемо опстати, ни духовно, ни национално. У сваком случају немојмо заборавити да смо једно, једно у Господу, једно у светом крштењу, једно у вери, једно по крви и по светим прецима нашим. Зато се радујем и осећам се не мање са својима и у своме дому, и овде, као и тамо где сам рођен и одрастао, или било где где је Бог дао.

За данашњи дан, за ово славље, за ову свечаност, за овај велики празник, са једне стране општехришћански празник Св. Тројице, с друге, за празник обновљења и освећења вашег светог храма у овом лепом, питомом месту наше српске земље, ја упућујем срдачне честитке вама, изражавам посебну благодарност Богу, као и захвалност Високо-преосвећеном владици Сави, као и свима који су се трудили за ову дивну трпезу љубави за којом има приближно три хиљаде душа, што је јединствен пример данас у нашем народу и нашој отаџбини.“

Као признање свима који су несебично помагали обнову, проширење и улепшавање чибутковачког храма Св. великомученика Георгија, епископ шумадијски Г. др Сава је доделио архијерејске грамате. На свечаности у Чибутковици примили су их: Милан Антонијевић из Дудовице, Јелена Вучковић из Београда, Борисав Матијашевић из Барзиловице, месна заједница Чибутковица, Миливоје Младеновић из Дудовице, Мирослав Николић из Чибутковице, Синиша Раденковић из Чибутковице, Милан Смиљковић из Чибутковице и Милован Ђосић из Чибутковице.

СВАКО КО ИМА ЉУБАВИ ДОБИЋЕ БЛАГОДАТ ОД ГОСПОДА

Учесници прославе дvehиљадегодишњице хришћанства у Космајском архијерејском намесништву Шумадијске епархије, у храму Силаска Св. Духа у Рогачи, уверили су се 22. јуна, када је свечаност и одржана, да најаве како ће то бити собрање које ће памтити поколења, заиста нису биле празне приче. Јер, све је било достојно великог јубилеја: и молитвеност служашчих епископа и свештеника и пажња побожних верника, и предусретљивост и гостопримство домаћина. Свету архијерејску литургију испред Светотроичког храма, у прелепој и пространој порти, служили су преосвећени епископи, Г. др Сава шумадијски, Г. Лукијан барањски и Г. др Игњатије браничевски, уз саслужење више најугледнијих свештеника и ђакона. Да приношење бескровне жртве у славу дvehиљадегодишњице рођења Господа Исуса Христа буде по узвишености одговарајуће догађају који се слави, постарали су се певачи литургијских песама, монахиње манастира Никоља Рудничког и чланови Студијског хора Музиколошког института САНУ са диригентом академиком проф. др Димитријем Стефановићем.

Са великим пажњом више стотина верника пратило је беседу епископа Г. др Саве:

„Наше поколење, браћо и сестре, имало је тај благослов Божји и милост Божју, да прошле године прославимо две хиљаде година Благовести и две хиљаде година од Рођења Св. пророка, претече и крститеља Јована, који је из Старог завета закорачио у Нови завет, да руком својој крсти и руком својом покаже Онога кога су из

дубине векова старозаветни пророци само наговештавали, гледали Га духовним очима, али Га нису видели. Свети Јован је дошао да припреми пут за долазак Господа нашег Исуса Христа у срцима и душама људским. Наиме, после пада Адамовог човек је постао уметник у злу и падао је све ниже и ниже. А Бог је тако заволео овај свет – како га не би заволео када га је Он створио – да је Сина свога у свет послao да собом спасе свет, да спасе а не да суди свету.

Две хиљаде година поставља се питање, зашто је Господ Исус Христос дошао на земљу? Једна црквена песма каже, да је дошао да васпостави свој првобитни лик у човеку, који је услед грехова тако потамнео да га нико више није могао препознати.

У Назарету презреном заче се Господ, а у малом Витлејему се роди, а велики Јерусалим Га распе. У свим овим догађајима учествовале су Небеске сile. Зато је и писац службе Св. деспоту Стефану Штиљановићу могао да каже о Богородици – у утроби својој носила си Цара анђела. И много пута се Спаситељ у иконографији слика као Цар Небеских сила, као Господ анђела који су узимали учешћа у свим важнијим догађајима Његовог живота и у икономији нашег спасења.

Спаситељ је дошао на земљу јер није могао да гледа како ћаво мучи људски род, дошао је и спасио нас. Дошао је да нас избави од греха, од Сатане, да победи смрт и да нама свима дарује вечни живот својом смрћу, јер нас је на крсту измирио са Богом Оцем. На крсту је Он био жртва и прво-

свештеник – жртва телом, првосвештеник духом. Дођох да имате живот, каже Спаситељ, и што је најважније, да га имате у изобиљу. Живот свој је у гроб положио за нас, а потом га, као Онај који живот даје, узео и даровао га свима нама.

Велика је тајна побожности коју данас славимо, јер се Бог јави у телу ради нас људи и нашег спасења. Спаситељ жели, док смо на земљи, да будемо Његови сарадници, Његови помагачи у ширењу Царства небеског. И бићете ми сведоци, каже Спаситељ пре Вазнесења ученицима својим и свима нама, свима Његовим следбеницима за ових две хиљаде година. Не тражи Господ од нас данас да Га сведочимо крвљу, него да Га сведочимо вером, и нарочито животима и добрым делима. Да имамо у првом реду љубави, да испуњавамо оне две заповести на којима виси Закон: љубав према Богу и љубав према човеку – **по томе ће се познати да сте моји ученици**. То је Његова лозинка.

Љубав ће нам судити, ако смо имали љубави, у незалазни дан Царства Његовог стајаћемо Њему са десне стране, а ако нисмо имали љубави према Богу и један према другоме, у сваком случају, са леве стране.“

Током духовне приредбе, која је одржана на отвореном простору после литургије, о спасењу које је човечанству донело хришћанство у проtekla два миленијума говорио је протођакон Зоран Крстић. У уметничком делу програма наступили су Студијски хор Музиколошког института САНУ са солистом ђаконом Владимиrom Руменићем, драмски умет-

ници Момир Брадић и Весна Павловић и деца – полазници веронауке у парохијама Космајског архијерејског намесништва. И ови догађаји у Рогачи, у дану који створи Господ, код учесника су изазвали велико духовно узбуђење. Нарочито су то учинила најлепша дела православне химнографије у извођењу хора и солисте и беседе, например владике Николаја о српској судбини, у интерпретацији господина Брадића и госпође Павловић.

Благодарећи свима који су дошли да помогну у подизању руку ка новорођеном Богомладенцу, Преосвећени владика Сава током беспрекорно организованог ручка за огроман број гостију, најпре је захвалио својој браћи у Христу, епископима Г. Лукијану (Владулову) и Г. др Игњатију (Мидићу), верним и Цркви оданим Космајцима и другим врло угледним пријатељима Шумадијске епархије, посебно академику и професору Стефановићу, професору Универзитета у Београду Срећену Петковићу и професору Богословског факултета у Београдуprotoјакону Драгану Протићу. Ова богата земаљском, али и духовном храном трпеза, била је прилика да угледници говоре о великим јубилеју и данашњици.

Преосвећени епископ браничевски Г. др Игњатије говорио је о Цркви као суштини хришћанства. Покује о тајнама побожности упутио је и епископ осечкопољски и барањски Г. Лукијан.

Нарочито су на одобравање присутних наишли речи протојереја-ставрофора Милоша Вукојевића (напрсни крст којим га је, на предлог владике Саве, одликовао Свети архијерејски синод примио је тога дана, у Рогачи), архијерејског намесника космајског, који је врло емотивно објаснио, да све добро што се догађа у црквеном животу Космаја почива на вредним и одговорним парохијским свештеницима и благочестивим Космајцима који не заборављају своју Цркву. Гостије је поздравио и парох рогачки, јереј Слободан Павловић, одликован овом приликом правом ношења црвеног појаса, уверивши нас да у Рогачи ништа није тешко да се уради, јер се увек нађе велики број добрих људи да подрже све оно што је у славу Господа и на корист Цркве. Председник Скупштине општине Сопот је похвалио све оно што Шумадијска епархија чини за народ овог краја, обећавши да ће и општина помоћи да се обнови трећи космајски средњовеков-

ни манастир – Кастанајан, посвећен Светом великомученику Георгију.

Колико је надахнуто и убедљиво за трпезом љубави беседио академик проф. др Димитрије Стефановић, доказује потпуну тишину која је неколико пута прекидана узвицима одговарања. А говорио је о узвишености и непоновљивости светога богослужења и приношења бескрвне жртве и великом значају учешћа сваког појединца. Упутио је поруку да Господ Бог све види, да никога неће оставити самога, свако ко има љубави добиће благодат од Господа.

За све оно што су учинили, да се у рогачкој парохији сваке године чини нешто ново, архијерејским граматама одликовањи су: Радомир Антонијевић из Рогаче, Зорица и Миодраг Божић из Београда, Зоран Јанковић из Дрлупе, Јавно предузеће Србијашуме – Младено вац, Рада и Васа Малогојски из Дрлупе, Данијела и Горан Симеуновић из Дучине, Љиљана и Миломир Симеуновић из Дрлупе, Драгица и Љубинко Станојевић из Рогаче, Живорад Стојановић из Рогаче, Никола Терзић из Младеновца, Драган Урошевић из Дрлупе и Лидија Џанић из Рогаче.

Негослав Јованчевић

ХОР БЛАГОВЕРНЕ ДЕЦЕ

Епархија шумадијска добила је још један у низу својих црквених хорова. Ова заиста радосна новост представља велики допринос црквеном животу у Шумадији. У селу Ратари, надомак Сmederevskе Паланке своје место у богослужењима нашао је први деčији црквени хор у Намесништву јасеничком и уједно у целој Епархији. Окупљена на часовима веронауке, које редовно одржава ћакон паланачке цркве г. Драган Икић, деца су већ значајно била уведена у православни црквени живот, када су изразила жељу да своју благодарност Господу пруже и кроз појање на литургијама. Тако је група деце на дан великог српског свеца и чудотворца Василија Острошког, 1999. године, први пут пропојала на литургији. Од тада, сваке недеље и празником деца својим умилним гласовима улепшавају свако богослужење. Након

неколико месеци, хору се приклучио и преузео дужност хоровође г. Иван Цветковић студент музике из Сmederevskе Паланке. Од тада овај деčији хор отпочиње са редовним хорским пробама и вредним радом на усавршавању песама у поретку литургије. Свесрдну помоћ и подршку хору даје и месни парох, јереј г. Дејан Бркић, који се постарао да хор добије инструмент и ноте и да се активност хора не веже само за Светоуспенски храм у Ратарима. Он се потрудио да овој благоверној деци обезбеди и екскурзије. Хор броји двадесетак чланова, углавном деце узрасла од 10 до 15 година, и Богу хвала, чланство се постепено проширује. Овога 12. маја, хор је обележио своју прву годишњицу, уз резање славског колача и узношење молитава Св. Василију Острошком, чије име носи.

Б. Цветковић

БОГАТИ СЕ ЛЕТОПИСНА КЊИГА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Дана 14. маја епископ шумадијски Г. др Сава је у Младеновцу служио литургију и осветио нови парохијски дом и темеље црквене сале, у Винчи учествовао на првој слави храма у изградњи посвећеног светим Мироносицама, а у крагујевачким Шумарицама осветио темеље нове цркве Светог великомученика Георгија

Мада је сваки дан Божји дан, недеља 14. маја ове године, која је била посвећена светим женама Мироносицама и у којој се славио Св. пророк Јеремија, био је посебно обележен дан, јер је врло очигледно показано шта се све гради у Шумадијској епархији и колико је богата њена летописна књига.

1

Најважнији догађај збио се у препуној Светоуспенској младеновачкој цркви, када је Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава са више свештеника служио литургију. Имајући у виду да се младеновачко собрање одигравало у дане када цео видљиви и невидљиви свет још увек слави највећи догађај у историји света – Вајкарсено Христово, и литургија на којој је певао локални црквени хор, и архијерејска поука, били су вакансно обожени. Тако је владика шумадијски Сава проповед почео подсећањем да Црква врло достојно прославља сведоке Вајкарсена Господа Исуса Христа, Пресвету Богородицу, свете апостоле, Св. Јосифа, свете жене Мироно-

сице, због њихове велике важности за наше спасење. У овом делу проповеди нарочито су наглашене речи анђела када женама Мироносицама каже – *Гроб је празан, Исус Назарећанин није овде, устао је*, односно порука коју Васкрсли Господ њима преноси – *Радујте се!*

Архијерјска реч садржала је и непосредну поуку: „Тако смо и ми дошли данас у Младеновац да тражимо Исуса Наразрећанина заједно са вама, са живом Црквом нашом. А где ћемо Га наћи? Наћи ћемо Га међу сиромашним, наћи ћемо Га тамо где људи страдају за име Христово, наћи ћемо Га тамо где људи за Христа испуњавају сваку Његову заповест, јер је Спаситељ рекао, ако неко изврши најмању заповест моју, то јест јоту у закону, назваће се великим у Царству небеском. Наћи ћемо Га међу људима милостивог срца који помажу сиротињу. Када сиромашан човек пружи руку, то је Господ Исус Христос пружио руку и зато је обећао велику награду онима који су помагали малој браћи Његовој у овоме свету. Сиромашни су Бога ради и нас ради, да би Господ искушао нашу љубав: да види да ли имамо љубави према Богу и према ближњима. Ако будемо имали те две љубави, по томе

ће се познати да смо Његови ученици и та љубав ће нам судити на ономе свету.“

У овом важном дану за Младеновчане, десила су се још два молитвена чина, освећење темеља новог парохијско-црквеног центра и освећење потпуно обновљеног парохијског дома. Репрезентативан изглед парохијског дома и план за нову народну кућу, која ће имати простор за све потребе верника, црквено-школске општине и црквеног хора, доказ су како свештенство и парохијани у Младеновцу по својим резултатима представљају цвет Шумадијске епархије.

2

Долазак епископа Саве у Винчу, где се у Недељу св. жена Мироносица прослављала прва слава цркве која је недавно почела да се гради, представља подршку настојањима свештеника Ђорђа Радишића и вредних житеља овог лепог и богатог шумадијског села, да се убрзају радови на најважнијој кући у селу. А зна се да је у Винчи све више верника, који размишљају како то треба да чини сваки православни Србин:

ако смо подигли велелепне куће и друге савремене објекте захваљујући нашим вођњацима и виноградима које чува и благослови Господ, зашто у знак захвалности Ономе који све даје и ствара, не би изградили и Божји храм, не би ли нам Спаситељ био још ближи. Таква мишљења нарочито су присутна међу младим Винчанима, којих је све више у црквама, манастирима и богословским школама, где су спознали да се ништа не може без Бога. Видљиво је да ово врхунско начело живота преносе и на своје старије, на којима је да се постарају да што пре буде подигнута нова црква посвећена св. Мироносицама. Да је ова нада остварљива приметило се и приликом прве храмовне славе, чији је домаћин био угледни Мирко Ницић, познат и по томе што је предводио многе акције у Винчи. Воћарску производњу уздигао је на највиши ниво, градио је успешно путеве и водовод, улепшавао село и своје домаћинство, па ће Господ дати да заједно са својим рођацима и пријатељима, одлучујуће до-принесе зидању цркве.

Судећи по томе што су се око славског колача нове цркве окупили сви виђенији Винчани, као и суседни Пласковчани, који такође помажу њено подизање, не треба постављати питање, када ће храм бити завршен, него, како ће бити што већи, лепши, украшенији? Током учешћа у славској трпези у Винчи, Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава благословио је вредне руке Винчана, пожелевши им да се што пре и они укључе у ред оних градова и села Шумадије са којима, у црквама, станује Господ, јер благородни народ овог села то одавно заслужује.

Круна дана о коме извештавамо било је освећење темеља за нову цркву Св. великомученика Георгија у Шумарицама, тој најсветијој крагујевачкој земљи која чува кости невиних Крагујевчана пострадалих 1941. године. У молитви која се упућује Господу Исусу Христу на полагању темеља нове цркве, каже се да је Он проливањем своје часне крви основао Цркву, смрћу је подигао... А и крв невиних крагујевачких жртава, која валије на небу, тражи да на овом месту буде подигнут свети храм у коме ће се Крагујевчани молити за упокојење душе и живот вечни недужних страдалника и да они посредништвом умоле Господа да сачува и спасе данашње и будуће генерације.

Да је реч о цркви која ће за Крагујевац имати нарочит значај, видело се и по томе што су се многи потрудили да чин полагања темеља буде беспрекорно припремљен и организован. Врло повољан утисак оставља само место где ће се храм градити. Свима који су учествовали импоновала је ујурбаност и одговорност чланова Грађевинског одбора и самих Шумаричана који својом озбиљношћу гарантују да ће градња брзо напредовати. Примећивало се да и млади парох шумарички Бобан Поповић у организацији зидања шумаричке цркве, као агилни посленик на Господњој њиви, види испуњење својих идеала. А и сви који треба, добронамерни и одговорни Крагујевчани дошли су да увеличују освећење темеља.

Обред полагања и освећења темеља извршио је Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава, који се и

непосредно врло много ангажовао да дође до почетка градње Светођурђевске цркве у Шумарицама. Учествовало је и више крагујевачких свештеника и ђакона који су доприносили да узвишене молитве и псаламски стихови допру до срца и душа свих учесника. Заиста је било узбуђујуће чути молење: „*Господе Боже наш, ти си изволео да оснујеш себи цркву на овом месту и на овом положеном и у Твоје име благословеном камену; прими милостиво твоје дарове од твојих дарова који ти се приносе ради подизања храма за Твоје прослављање у част и спомен Светог великомученика Георгија; узврати мноштвом твојих небеских и земаљских добара, дарујући телесно здравље и духовно спасење свима који помажу подизање и довршавање ове цркве; укрепи раднике чувајући их неповредиве од сваког зла, а ове темеље сачувавј неразорене и непоколебљиве; овај свој храм брзо доведи до завршавања, да бисмо у њему непрестано свехвалним песмама и прослављањима и бескрвним жртвама славили и песмом величали Тебе, јединог истинитог Бога нашега.*“

И овом приликом чула се архијерејска порука. Преосвештени владика Сава говорио је о молитвеним обавезама пре-ма жртвама из прошлости, о нужности подизања нових цркава да би се што више Срба измирили са Богом. Уследиле су и поуке како да се превазиђу бројне недаће, например да се у нашем народу мора рађати много више деце, да би се сачувала земља даривана од Господа.

И ову крагујевачку цркву пројектовао је епархијски архитекта мр Радослав Прокић.

У ЈАГОДИНИ ОСВЕЋЕНА НОВА ЧЕСМА

Из шестовековне историје Јагодине познато је да су овај град на Цариградском друму красиле многоbroјне и то врло лепе чесме, на којима су се окрепљивали светски путници. Тридесетих година XIX века Јоаким Вујић о јагодинским чесмама је записао: „Овде и ово знаменије достојно јест, да Јего Књажеско Свјатељство, Г. Милош, даје у овој вароши сопственим својим трошком три чесме правити, од којих једна ће бити на пазаришту, друга на раскрсници у чаршији, а трећа у вароши код камените ћуприје, и свака ће бити с две луле. Свију ови чесми само један једини извор води се чак из Ђурђева Брда.“

И данас, у години великог јубилеја – две хиљде хришћанства, благочестиви Јагодинци и њихови свештеници не заборављају да су чесме биле заштитни знак њиховог града. Тако су на важној градској раскрсници подигли од прелепог белог мермера чесму са крсним знаком која ће сведо-

чити о њиховој постојаној вери и оданости традицији.

Након учешћа у раду уредништва и редакције *Српског биографског речника* у манастиру Јошаници, Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава дошао је у Недељу светих Отаца (11. јуна) у Јагодину да одслужи литургију на отвареном простору поред чесме и освети овај савремени кладенац. После литургије пред неколико стотина Јагодинаца и освећења источника, у архијерејској проповеди највише се говорило о неопходности да останемо непоколебљиво на путу св. Отаца, учесника Првог васељенског сабора, чији је спомен тога дана прослављан. Преосвећени владика Г. Сава оштро је осудио разне новотарије и нама страна учења, која нажалост, несхватаљивим путевима, продиру у нашу Цркву и наносе јој велику штету. Народ је чуо поуку да се не треба одвајати од светих Отаца, светог Предања, нашег Светосавља и старих добрих

обичаја, а да су нова учења – наметана као tobож нека изворна и туђа побожност, још један атак на наш народ и његову Цркву. Наш архијереј је истакао да је заповест о неизмењивости науке Господа Исуса Христа садржана у Јеванђељу и Апостолу који су тога дана на литургији читани: *Док бијах с њима у свијету, ја их чувах у име твоје; оне које си ми дао сачувах; и нико од њих не погибе осим сина погибли, да се испуни Писмо* (Јн. 17,12).

„Пазите, дакле, на себе и на све стадо у коме вас Дух Свети постави за епископе да напасате Цркву Господа и Бога коју стече крвљу својом. Јер ја знам то да ће по одласку моме ући међу вас грабљиви вуци који не штеде стада; И између вас самих устаће људи који ће говорити наопако да одвлаче ученике за собом. Зато пазите и опомињите се да три године дан и ноћ не престајах поучавати са судама свакога од вас.“ (Дап. 20,28-31)

Литијом кроз Крагујевац, другог дана Духова, прослављена слава Старе крагујевачке цркве

МОРАМО СЕ САБИРАТИ У ИМЕ ГОСПОДЊЕ

Cвечани дочек епископа шумадијског Г. др Саве испред улаза у знамениту порту још знаменитије Старе крагујевачке цркве, био је први молитвени чин, међу много-брјним, којима је и ове године, на други дан Духова, прослављено храмовно посвећење – Силазак Св. Духа на апостоле – цркве која је кроз већи део XIX века била „горње место“ српског духовног и државотворног напретка. Уследила је, уз началствовање Његовог преосвештенства епископа Г. др Саве, света архијерејска литургија, која је имала све одлике беспрекорног кретања ка евхаристијској заједници, у којој доминирају молитвеност и побожност, али и благољепије. Црква није била препуна, али учествовали су они за које се може рећи да су „со града Крагујевца“ –

најпобожнији његови житељи. Током литургије Његово правосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава рукопроизвео је за чтеца г. Мирослава Анђелковића из Крагујевца. Узвишености литургијског собрања допринео је високим извођачким дometima крагујевачки Хор младих.

Догмат о Св. Тројици током литургије, на проповеди, тумачио је протојакон Зоран Крстић, истичући да човек, ако жели да буде човек, мора да живи у заједници, по узору и по икони свога Тројичног Бога. „Ни Бог не живи сам, већ живи као заједница Бога Оца, Бога Сина и Бога Св. Духа и опет је то један Бог. Та заједница је толико савршена, толико је савршена љубав Божанских личности, да то јесте један Бог. По тој икони Тројичног Бога, Бога заједнице и ми треба да живимо.“

Питање стварања заједнице није само питање лепоте нашег живота, већ је питање суштине живљења. Човек је биће заједнице и само као такав може да буде човек. То подразумева напор и труд да се формира и остане у заједници. Да ли је потребно помињати на шта нам личи наше данашње друштво? Да ли нам личи на заједницу или на низ разједињених појединача који не могу једни са другима?“ Проповедник је потом упоредио старозаветну повест о Вавилонској кули, о жељи човека да сагради степенице до неба – да постане Бог – када су се измешали језици и сасвим другачији догађај о Педесетници, када је Св. Дух сишао на апостоле који проговорише свима разумљивим језицима. „Није потребан напор да наше данашње стање препознамо као старозаветну Вавилонску кулу. Ми говоримо једним језиком, некако се споразумевамо, али се у суштини не разумемо. Сви говоримо у своје име, а нико се не труди да говори у име Господа Исуса Христа. У данашњем Јеванђељу смо чули да се морамо сабирати у име Господње, а не у било чије име. Дакле, ако се сабирамо у име Господа, само ће тада Спаситељ бити са нама и само онда ће нам послати Духа Светог, Духа који је Дух заједнице и који гради заједницу.“

Од пре неколико година поново власпостављени обичај, да другог дана Тројица литија прође кроз Крагујевац и да се „код Крста“ обави молитва за спас и напредак града, настављен је и ове године. На челу су били епископ Сава и свештенство окружени црквеним барјацима и рипидама. У невеликој литијској поворци нашли су се и први људи крагујевачке политичке и црквене општине, потпредседник Епархије, али видело се да многи представници јавног крагујевачког живота нису дошли. Било је Крагујевчана који су се на улицама побожно придруживали молитвеној колони, али и оних којима овај догађај није ништа значио. Након проласка литије кроз градски центар узбуђујући одјек звона са Старе и Саборне цркве, испод записа у порти Старе цркве, поред скупштинског здања из времена борби за ослобођење Србије, пререзан је славски колач. Тада је Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава изговорио ове речи:

„Литијом кроз град Крагујевац прослависмо славу Старе цркве која је била некада катедрални храм за целу Србију. Пронесмо крст Господњи и благословисмо све оне који се имена Господњег сећају!“

Из данашњег Јеванђеља смо чули Спаситељеву реч – ако су двојица или тројица сабрани у моје име, ја сам онде међу њима. Бог је и данас био у Крагујевцу, а где су Крагујевчани данас? Они се, углавном, сећају Бога само онда када је велика невоља, мислећи да Господ само онда прискоче у помоћ. Неће се спasti чак ни они који говоре, Господе, Господе, него само они који творе и чине вољу Божју у овом земаљском животу.

За нас верујуће хришћане оволовико мало учесника није никакво чудо и није никакво изне-

нађење. Када се Спаситељ родио у пећини, у Витлејему нигде није било места за њега, свуд је писало – заузето, заузето. Када се родио, поклонили су му се само мудраци и нико више. Када се крстио на Јордану били су само Св. Јован Крститељ и небеске сile. О Сретењу само Симеон Богопримац и пророчица Ана. Када је ишао на страдања пратили су га само Богомајка, неколико жена Мироносица и само један једини апостол. Само су они били присутни када је

Епископ шумадијски Сава реже славски колач на слави Старе крагујевачке цркве

Господ издисао на крсту, када је раширио руке своје да би све нас придобио у Царство своје, јер је дошао на земљу ради нас људи и нашега спасења.

Када прелиставамо архив Епархије шумадијске и патријаршијске архиве, уназад за педесет година, видимо да су наши верници за ношење литијских икона кроз села и градове Шумадије били кажњавани од три до десет година затвора. Међу њима је било много верника и свештеника, сва њихова имена знамо. Све смо сачували. Сачуваће тако Господ у своме памћењу и данашњи дан. Две хиљаде година наша Црква памти. Ако и мајка заборави пород свој, ја те нећу никада заборавити, говори Господ. Тачно по имену зна Господ ко је данас био у Старој цркви у Крагујевцу и ко је помагао свима нама да пронесемо Његов крст кроз овај град.

Педесет година ево траје безбожје у нашем народу и никако да се вратимо Господу. Како ће се онда Бог вратити нама? Ако ми учинимо један корак, Бог ће учинити два корака. Али, иницијатива је у нашим рукама. Бог силом ником не прилази. А ми у Крагујевцу доживљавамо невероватне ствари. Као да се опет сам ђаво зацарио у њему.

Док су други подизали своје богољоје на стотине и стотине, ми у Шумадији, у оној несрећној Југославији, нисмо могли да подигнемо ни једну једину цркву. Крагујевац је имао само две цркве више од стотину година. Када смо недавно ископали темеље за нову цркву у Бресници, један Србин их је затрпао уочи освећења. Када смо покренули питање подизања цркве на крагујевачком Скверу, један назови Србин и православац организовао је чак и децу да се изјасне против зидања цркве. Недавно смо хтели да подигнемо цркву у крају код Пиваре. Опет су се нашли неки назови хришћани да спрече градњу цркве.

Вас који сте остали верни и одани Светој Српској православној цркви, ја данас могу поздравити са: **Не бој се мало стадо моје!** Јер ово је врло мало стадо за Крагујевац, али мало стадо је

постало Васељенска црква, Велика црква. Спаситељ је послао дванаесторицу и седамдесеторицу да проповедају Његову науку по тада непознатом свету. Једне је послао као овце међу вукове, а друге је послао као јагањце међу вукове. И јагањци и овце победише свет, и ми ћемо победити свет, јер је Бог са нама и ми смо са Богом. Они који су против подизања цркве која је живо тело Христово на земљи, о томе ће разговарати са Богом.“

Протојереј-ставрофор Драгослав Степковић, старешина Старе цркве са братством приредио је за Епископа, свештенство, званице и „мало стадо“ славски ручак, током којег су представници Скупштине града Крагујевца свечарима предали славски дар.

H. J.

На Видовдан у белошевачком храму Светог великомученика кнеза Лазара Косовског освећен нови иконостас

СВЕТИ КНЕЗ ЛАЗАР, УЗОР СТРПЉЕЊА

Две године након освећења нове белошевачке цркве – прве у Крагујевцу после више од сто година – Господ се постарао да у овом граду чини све ново, па је о овогодишњем Видовдану, све у спомен честитога кнеза Лазара, освећен и нови иконостас. Чињеница да се у Белошевцу за врло кратко време много учинило на плану унапређења црквеног живота, говори колико су неопходни нови храмови, како би наш народ сваке недеље и празником са иконостаса скидао распетог и васкрслог Господа и носио Га у својим срцима и душама кући. Нови иконостасни оквир ремек-дело је г. Милована Бекоње, аутора више угледних иконостаса у Шумадијској епархији, док су иконе настале у надалеко чувеној иконописној школи манастира Жиче.

Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава и служашчи свештеници током освећења новог иконостаса у храму Св. великомученика кнеза Лазара Косовског, упутили

су свеблагом и најмилосрднијем Господу многе усрдне молитве, од којих ову помињемо: „Обраћамо ти се и усрдно те молимо: погледај милостиво на нас и на ове иконе, и због јављања у телу твога љубљеног Сина и свега његовог спаситељског, божанственог старања у телу, а у његов спомен и славу, заступничким молитвама његове пречисте и преблагословене Мајке, светих небеских, бестелесних сила, часног Пророка, Претече и Крститеља Јована, пророка који су добру победу извојевали, светитеља, преподобних и праведних и свих твојих светих, у чију част и славу ове иконе начинисмо; пошаљи на њих свој небески благослов и благодат пресветог Духа, благослови и освети их, дај им силу која лечи болести и одгони сва ћаволска лукавства, те их испуни благословом, силом и крепошћу, коју си обилно излио на овај свети нерукотворени лик, додиром пресветог и пречистог, божанственог лица твога јединород-

ног Сина, да би те силе и чуда деловала на утврђивање православне вере и спасења твога народа.“

Појање неколико крагујевачких свештеника, познатих по високим гласовним могућностима и знању православне химнографије допринело је лепоти богослужења. У врло упечатљивом сећању остаће и речи које је у проповеди изговорио Преосвећени епископ шумадијски Г. др Сава. Беседу је владика започео библијском поруком да успомена на праведнике вечно живи, додајући: „Ево више од шест стотина година у нашем народу живи успомена на једног нашег кнеза који се удостојио да једини од наших владара понесе епитет – честити кнез. На данашњи дан 1389. године кнез Лазар се нашао на Косову пољу са својим саборцима, са својим мученицима, са својим сабеседницима. Како рече умна српска књижевница Исидора Секулић, смогао је последње силе свести, снаге и слободне

воље да се одлучи за Царство небеско. Погинуо је заједно са цветом српског народа који се одлучио за Царство небеско. Целокупној тој нашој трагедији српски народ је дао месијански карактер. Кнеза Лазара је у народним песмама упоређивао са Господом Исусом Христом, Милоша Обилића са љубљеним учеником Христовим Јованом Богословом, Вука Бранковића са Јудом Искариотским, иако је историјски доказано да Вук није издао и да није био против Царства небеског.

И ми не славимо данас Видовдан из 1389. године, него славимо све Видовдане, од оног првог до данашњег дана. Св. кнез Лазар је био наш узор, за све ове године, у првом реду узор стрпљења. Велики руски мислилац је рекао – оно што не може да се истрпи до kraja, то се да издржати. И заиста, наш народ је трпећи издржао петовековно турско ропство.

За то време наша Српска православна црква је била једини стожер око кога се окупљао наш поробљени народ, како под Турцима, тако и под културном окупацијом Запада. Са нама је увек био кнез Лазар у нашим духовним очима и он нас је предводио.“

Током проповеди, наш архипастир је говорио о вишеслојном култу кнеза Лазара, о путешествију његових моштију са народом на Север, о благородним ходочашћима у манастире где су се оне налазиле, о њиховом слободарском зрачењу међу Србима у Аустрији. С тим у вези поменуто је како је Беч забранио прославу петстогодишњице Косовске битке у Српској Војводини, али како се храбри српски епископи на то нису обазирали. Например, епископ Стефан Кнежевић је у та скрбна времена цркву на Далматинском Косову ипак посветио Светом

Кнезу, док је српски златоусти проповедник XIX века, владика горњокарловачки Теофан Живковић, верницима упућивао посланице у којима је величао култ кнеза Лазара. Учесницима славе белошевачке цркве владика Г. др Сава говорио је и о напорима најугледнијих српских научника да се мошти косовског великомученика кнеза Лазара, 1942. године, спасу од усташке пошести у Срему.

Најзаслужнијима за улепшавање видовданског храма у Белошевцу, благоизвољењем епископа Г. др Саве, додељене су архијерејске грамате. Овим високим признањем одликовани су породица Крстић, Иван и Милица Антонијевић, Мирослав и Драгана Брковић, Анђелија и Ивана Арсенијевић, Милорад Павловић, Марија Милосављевић, сви из Крагујевца и Драган Вранић из манастира Хиландара.

Р. К.

Прва слава црквеног хора „Опленац“ у Тополи

ПОЈАЊЕ У СЛАВУ АПОСТОЛА ЉУБАВИ

Обележивши у априлу годишњицу свога постојања уметнички врло успешим и молитвеним концептом, црквени хор „Опленац“ из Тополе славио је 21. маја ове године, са благословом епископа шумадијског Г. др Саве, своју славу – Св. Јована Богослова.

На славској литургији у храму Св. великомученика Георгија на Оplenцу, поред слављеника, учествовао је и хор из Сmederevske Паланке, који је млађим пријатељима из Тополе у протеклих годину дана био узданица, помоћник и пријатељ. Здруженим хоровима дириговао је Александар Митровић, који више година врло успешно води паланачки хор „Св. Симеона Богопримца“. И овом при-

ликом хорски певачи доприносили су да атмосфера у храму буде молитвено узвишена. Показало се да је мисија црквених хорова изузетна, јер верницима помажу да активније учествују у богослужењу и да непосредније узносе молитве Господу.

Током проповеди након литургије, ћакон Рајко Стефановић је учинио једно успело поређење, које је и путоказ тополском хору у даљем раду: Ако се Св. Јован Богослов у црквеном сликарству симболички приказује као орао, због тога што богословском висином надилази остале јеванђелисте, нека он као заштитник утврди тополски хор, да своје појање уздигне на још веће висине, а

све ради прослављања Господа и на радост верника.

Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава за тополски хор исказује не-престано интересовање, бригу и благонаклоност. Имајући у виду да млади певачи из Тополе врло позитивно утичу на црквени живот у опленачком крају и да су допринели да богослужења у Карађорђевој и опленачкој цркви буду знатно посећенија и узвишенија, епископ Сава је прихватио да, без обзира на важне обавезе, пререже славски колач хора и учествује у свечарском слављу. И овом приликом владика Сава је показао како је велики заштитник црквених хорова. Он је апеловао на свештенство и

управе црквених општина да негују хорове и стварају им још боље услове за рад.

У здравици током славког ручка, Преосвећени епископ Г. др Сава је указао шта све за тополски хор значи што за заштитника имају Св. Јована Богослова – апостола љубави, колико им то може бити велики подстицај у раду и путоказ сопствене мисије. Колико много наша Црква и наш архијереј очекују од хорова, потврђују и речи епископа Г. др Саве, да су данас црквени хорови своје-

врсни модерни лаички апостолат, који у савремено доба чине за хришћанство оно што су чинили Пресвета Богородица и њени следбеници после Спаситељевог Ваксрсења.

Прва слава тополског црквеног хора била је прилика и да се проговори о једногодишњем учинку, који је, слажу се сви, немерљив за унапређење црквеног живота у Тополи, посебно када је у питању учешће младих у богослужењима. За похвалу је што знатан део хорских певача учествује на

посведневним богослужењима и што појањем насложених химнографских састава употпуњују молитвену атмосферу.

Припрему славског ручка на дан Св. Јована Богослова помогли су многи донатори из Тополе и Аранђеловца, који су схватили колику помоћ данашња омладина добија у цркви. Била је ово ретка прилика да се око хора „Опленац“ саберу многи Тополци који су у свакодневници врло ретко заједно.

Тања Лазаревић

Насилни побачаји - пут народног уништења

АКО ИМА КУЋАНИКА - БИЋЕ КУЋЕ

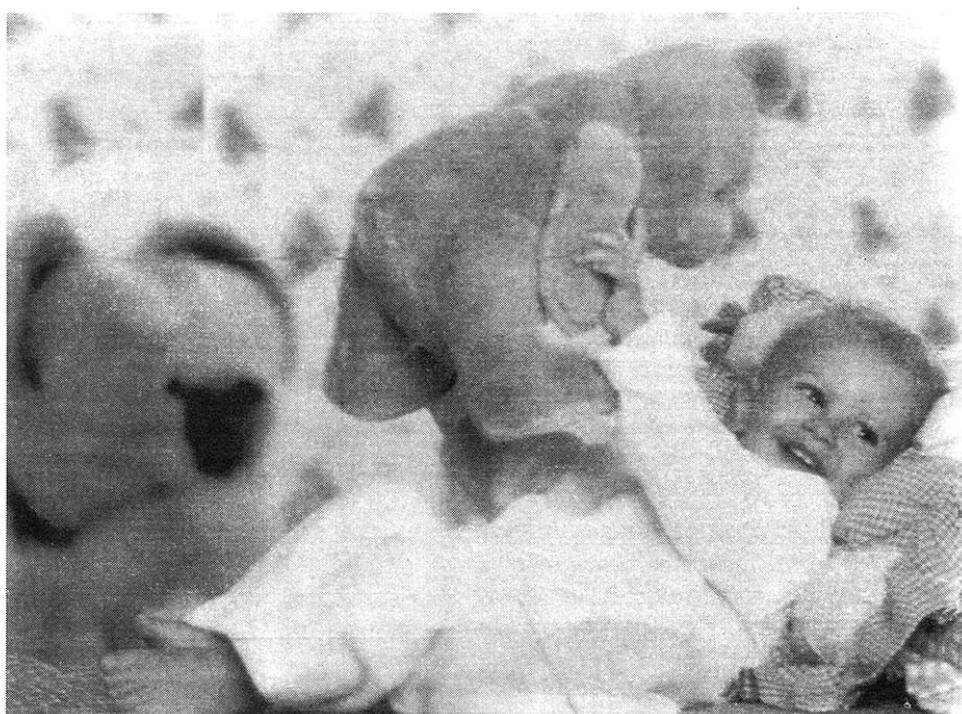
Заповест жени да рађа, сусреће се на више места. Родитељством је човек обдарен да би превазишао самог себе и тајну љубави крунисао потомством. Наши преци ову заповест су поштовали, и упркос сиромаштву, деце је било за све животне прилике. Храњена су на „преслице и десници“ а васпитавана по образу чојства и јунаштва. Онима који су били

пре нас све је било благословено, јер су добро знали да онај ко има много деце свакодневно ходи путем исповедања вере, зато што испуњава заповести Божје о рађању деце.

Имати много деце је сведочење, али и мучеништво. Рађањем мајка жртвује себе, у име сарадње са Творцем и у име новог живота – светиње живота. Спремност на жртву за другог у име несебичне љубави

претпоставља развијено осећање дубљег смисла живота. Жртвовати себе за велике циљеве значи волети, истински, несебично. Ова несебична љубав почива на логици губљења себе ради задобијања себе.

Међутим, савременицима потомство није више сврховни смисао постојања. Обезбожили смо се и изгубили смисао жртвовања за друге. Многи наши сународници постали су духовне лешине, на које сви насрћу. „Где је лешина онде ће се и орлови скупљати“ (Мт. 24, 28). Тако се на српски народ сјатило много непријатеља, баш зато што је обезбожен. „Су чим ћете изаћ пред Милоша и пред друге српске вitezове“, питао би велики Његош, не препознавјући своје потомке. А ми смо се, сопственом кривицом, нашли без деце на развалинама хришћански устројене породице и хришћанског брака као тајне живота. Срби рађају врло мало деце и биолошка апокалипса је ту. Очекује нас невесела будућност замирања нације. Многострадални српски народ изгубио је осећање свог достојанства, нестало је осећања за будућност и свести о борби за опастанак. Нема више моралне

одговорности за продужење врсте. Зато се нашем народу мора јасно предочити, да ће ускоро, и без нових ратова, нестati са историјске позорнице. Мора се рећи да је рађање деце један од његових најважнијих задатака.

Од пропасти државе неупоредиво је већа трагедија када пропадне народ. Ако нестане кућаник, ко ће обнављати порушену кућу? Али, ако има кућаника – биће куће! Питамо се, шта ће нам држава, земља, када не будемо имали народ? А добро знамо да Бог оставља земљу онима који се плоде, множе и пуне је, да би њоме владали. Црква на опасност нерађања и нестанка указује материјски и опомиње да ми нестајемо, па ко има уши да чује, нека чује. Овако тужан пример нестајања народа тешко је наћи у новијој историји света. Док други, срећнији народи, воде битку за развој и виши степен материјалног и културног благостања, Срби данас, на прагу трећег миленијума, воде битку егзистенцијалног карактера, битку за опастанак. Тако је мало светлости на мрачном хоризонту пред нама. Народ без потомства нема право на будућност! Народ без потомства нема радости у своме дому, нема сунца на своме небу. Наше безнађе постало је разорно, наше страдање велико. Живимо у времену горком и тужном, времену у којем одрасли увек убијају своју невиђену и нерођену децу! А осудити нерођено и незаштићено дете на смрт, значи осудити цео људски род на смрт.

Безосећајан однос према светињи живота води нас у безизлаз. Само у овом последњем веку преко сто милиона деце уморено је у утробама својих мајки. Милиони уморених, невиђених и нерођених беба наличје је савремене цивилизације. Заправо, најпогубније обележје XX века је обезвређивање људског живота. Занимљиво је да ни један ранији период у историји света није показао мање обзира пре-

ма вредностима људског живота, као овај последњи. Дете коме није дата шанса на живот – ознака је моралне огрубељости савременог света.

Да ли је абортус чедоморство?

Одговор је садржан у разрешењу питања: када заправо почиње људски живот, удахом или зачећем? У првобитној заједници живело се искључиво по законима природе, па је поменута дилема вероватно настала у организованим државним заједницама. Стари Египћани, Асири, Јевреји, Римљани строго су забрањивали абортус, док су над починиоцима примењивали суврове казне. У доба Римске империје насиљни побачај сматран је убиством и кажњаван је затвором, батињањем, прогонством или принудним радом у руднику.

Данас у свету став о абортусу варира: почев од његове строге забране (Ирска), па до потпуне либерализације (Југославија, Русија, Кина и САД). Наш законодавац полази од става да људски живот почиње од првог удаха. На основу тог опредељења 1952. године донета је уредба о дозвољеном побачају, док је 1974. године извршена потпuna либерализација абортуса. Тако је усвојен принцип да је право сваког човека да слободно одлучује о рађању деце. И додатило се да је потпuna либерализација абортуса довела Србију на прво место у Европи по броју насиљних побачаја, јер се годишње изврши преко двеста хиљада таквих интервенција. У Холандији на хиљаду жена дође пет абортуса, а међу хиљаду Српкиња изврши се преко деведесет. Може се, међутим, очекивати да ће рат, беда, криза и безнађе који наслаже, знатно погоршати ситуацију на штету рађања.

Данас се у једној српској породици роди једно дете, а убије се троје до десеторо.

Данас је у Србији однос рођене и у мајчиној утроби убијене деце страховито неповољан: на сто живорођене деце долази 218 чији је живот прекинут абортусом. Познат је податак да на Косову и Метохији на сто живорођене деце има само двадесет насиљних побачаја. Такође, ниво компликација и морталитета у Србији проузрокованих абортусом врло је висок у поређењу са развијеним земљама.

Када према науци почиње нови живот?

Амерички Сенат затражио је 1981. године мишљење врхунских специјалиста о томе када почиње живот људског плода. Седам научника са пуном одговорношћу изјавило је да према научним чињеницама живот почиње од момента зачећа. На предавању у Француској академији моралних и друштвених наука, 1973. године, професор Јероним Лежел је рекао: „Почетак људског живота везује се за тренутак зачећа... људско биће од тада је целовито и јединствено“. На основу закључака савремене антропологије, биохемије и биологије, побачај је убиство обзиром да се његовим вршењем прекида зачет самостални живот. Дете у утроби је јединство изведено од мајке и оца. Оно је генеричко јединство њихових карактеристика и оно је непоновљиво. А још од Хипократовог времена медицина се обавезала да чува светињу живота по сваку цену. Тако се наука, током овог развоја, када је у питању став о почетку људског живота, не само приближила већ и поистоветила са учењем Цркве.

Црква је забрану убиства уздигла на степен Божије заповести – Не убиј. Хришћанска црква је увек била бескомпромисно строга према намерном прекиду трудноће. А православље абортус одбације због велике вредности коју животу даје сам Бог, као и због

чињенице да је живот дар који нико никоме нема право да одузме. Ако су наша тела „храмови Духа Светога, онда је убиство недужног људског бића злочин, не само против детета већ и против Духа Светога“.

Свети Василије Велики писао је у IV веку: „Она која намерно уништава плод потпада под кривицу убиства“. Свети Јован Златоуст сукривцем у убиству нерођеног детета сматра и мушкарца који је оплодио жену. Против прекида трудноће бескомпромисно су и оснивач ислама Мухамед, као и јеврејска религија.

Дакле, абортус је врста геноцида који својом перфидношћу и злочинством, као и трагичношћу последица, превазилази све до сада извршене поморе. Реч је о утробном чедоморству, што је злочиначка радња прекида живота само-

сталног људског бића, коме рођена мајка не даје право да види светлост и лепоту овог света. А све се то ради у име „права жене да управља сопственим телом“.

Да ли се смеју убијати они који су могли постати боли од нас? Да ли се сме убити било ко? Ко има право да тако драстично располаже туђим животом? Да ли се сме материјално благостање градити на детињој крви.

Крајњи доказ посрнуности и моралног пада једног друштва је време када се побачај сматра социјално прихватљивим и нормалним чином. Међутим, побачај је психолошко, морално и социјално зло друштва које је оболело, обезбожено, материјализовано и затворено саможивошћу и безнађем. Лекар се заклања иза закона и пилатовски пере руке, мајка се

заклања из права слободног располагања својим телом. Само дете ћути. Ћути и страда! Догађа нам се драматично умирање нације. Можда нам је ово пропадање библијска опомена да бића, која су дар бесконачне љубави Божје не смемо уништавати.

Наше безнађе постало је разорно. Наше страдање велико. „Над нама је небо затворено, не прима нам плача ни молитве“, рекао би Његош. Да ли ћемо имати мудrosti и храбrosti да се вратимо са беспућа на прави пут?

Ако желимо да доживимо свршетак дуготрајне ноћи да дочекамо зору великог дана, сва памет и све снаге морају се усредсредити на најпречу мисију – само нас деца могу спасити од пропasti.

Мр Биљана Спасић

СТАРАЊЕ ЕПИСКОПА ЖИЧКОГ НИКОЛАЈА О СРПСКОЈ ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

После ослобођења из злогласност логора Да-хау, где је био заточен заједно са патријархом Гаврилом, и невољног пребивања у Аустрији и Енглеској, епископ жички Николај настанио се у Америци. У току Првог светског рата јеромонах Николај (Велимировић) упућен је у Енглеску и Америку да упозна западни свет о нечувеним страдањима српског народа и о праведеној борби коју је Србија водила за своје ослобођење. Као епископ охридски двапут је боравио владика Николај у Америци. Први пут као администратор новоосноване Српске православне епархије америчко-канадске (1921) и други пут као посетилац (1927).

Живот епископа Николаја у Америци, после Другог светског рата, није био лак. Живео је у беди и сиромаштву у Њујорку, крај катедрале Св. Саве, затим у манастиру Св. Саве у Либертивилу, где је предавао у новоотвореној богословији, заједно са епископом далматинским Иринејем (Ђорђевићем) и најзад у руском манастиру Св. Тихона у Саут Канану, Пенсилванија, где је и преминуо, 1956. године.

У току свог последњег боравка у Америци епископ Николај посећивао је, по позиву, српске православне храмове широм Америке и Канаде, али најчешће је боравио у Аликвипи, Пенсилванија, код свог ученикаprotoјереја Влас-тимира Томића, бившег ста-

решине Саборне цркве у Крагујевцу, у Лакавани, Њујорк, код protoјереја Миодрага Ђурића, родом из Велике Иванче, и код Ђуре Павловића, Бечејца, у Хамилтону, Онтарио, Канада. Сви његови поштоваоци помагали су га материјално, а он је сав тај новац употребљавао за куповину пакета које је, као Влада Никић, преко Трста слао монаштву, у довим попадијама чије су мужеве комунисти убили и својим сиромашним пријатељима широм Србије.

Живећи у туђој земљи, епископ Николај стално се интресовао за живот распете Српске православне цркве у Отаџбини и помагао је, преко својих многобројних пријатеља, морално, а својим скромним средствима и материјално.

Сазнавши да је пастор Рајмонд Максвел,¹ виши функционер Екуменског савета цркава боравио у Југославији од 19. априла до 11. маја 1954, заједно са Робертом Тобајасом, епископ Николај му је упутио следеће писмо:

Драги мој г. Максвел. Добро дошли кући!

У последње време говорио сам са каноном Пепером. Одлучио сам да чекам док се не вратите из Југославије како бих добио сигурне информације:

1) о генералном положају ствари у вези са нашом Српском црквом тамо;

2) о слању одеће, хране и, евентуално, новца;

3) посебно о потребама нашег Богословског факултета и двеју богословија (Раковица, Призрен).

Да ли је могуће да ми пошаљете један кратак извештај о тим проблемима? И ако се дододило, да сте срели некога од епископа, мојих близких пријатеља, и мог синовца, архимандрита Јована Велимировића (Раковица) и друге, о њиховом напретку - ја бих много волео да чујем неколико речи о њима.

Када сте напустили Раковицу, ја сам добио једну ужасну вест, да је архимандрит Јован био саслушаван у вези са Вашим боравком у Богословији.

Срдачно Ваш
Епископ Николај В.²

Ја сам на празник о викенд у Лакавани, где сам у сталној вези са нашим заједничким пријатељем Епископом Лористијном Скејфом.³

Пастор Рајмонд Максвел убрзо је одговорио епископу Николају овим писмом:

Драги мој владико Николаје,
Захваљујем Вам на Вашем врло љубазном писму упућеном ми овамо 9. јула. У Југославији сам био недељу дана у јануару и опет, око три недеље, у априлу и мају. Врло сам благодаран

што сам касније посетио и са овдашњом браћом поделио Велику недељу и Ускрс. За онога који је управо први пут, у почетку свог рада и искуства са историјском Српском православном црквом и покушавајући да нађе свој пут, било је несигурно за мене и усудити се да потврдим мишљење у свет-

ни религиозног уверења које постоји у срцима великог броја народа. Посетио сам добар број манастира. На неколико места била је неоспорна евиденција о дубокој, живој вери и животу. На другим местима било је уверење да, док не дође до јаког препорода религиозног живота, будућност је неизвес-

Епископ жички Николај у разговору са принчевима Томиславом и Андрејем, 1952. године

лости заплетене ситуације Цркве у земљи. Ја знам да ћете ви разумети мој положај и рекавши све ово у уводу, покушаћу да начиним неколико опажања у одговору на Ваша питања.

1. Положај Цркве. Имао сам прилике да неколико пута видим Његову Светост Патријарха и друге чланове Светог Синода и да сртнем неколико епископа и разне друге клирике у разним деловима земље. Било је величанствено видети мноштво побожних присутних на Велики петак и на ускршњем богослужењу. То је био осећај овдашњег народа, а што је било врло реална евиденција о дуби-

на. Моје посете Цркви - њеним вођама и народу - биле су за мене врло дирљиве. Посебно сам био ганут жртвеном оданошћу и побожношћу народа у још изолованим крајевима. Посетио сам обе богословије, у Призрену и Раковици, а природа тамошњег посла већ вам је добро позната. Тамо сам био баш пред почетак седница Архијерејског сабора и нисам упознат са резултатима њиховог већа. У случају да Ви имате било каквих информација о седницама које би биле од мог интересовања, ја бих био врло срећан да од Вас добијем пар редова.

Будући да нисам неопрѣзан у вези са многим замршеним проблемима са којима се сушава Црква, ја сам захвалан - врло дубоко захвалан - да, уколико ће бити могуће да наставим живи контакт између Православне цркве у Србији и нашег Департмана за међуцрквену помоћ и да чиним посете те врсте. Имам чврст разлог да верујем да су моји дарови подељени многим црквама у Југославији.

2. Допремљена помоћ - која је упућена у храни, одећи и евентуално у новцу.

План којим је Светски савет цркава у могућности да до-према помоћ бродом, без пла-ћања царине, могућ је једино у договору са Црвеним крстом.⁴ Знам да је велика количина помоћи допремљена бродом (КЕР пакети и један део малих, индивидуалних пакета такође је био ослобођен царине). Изгле-да, да на основу генералне дозволе, добијене приликом моје последње посете, наш план за веће пошиљке ради сада повољно. На свим мес-тима била су дирљива све-дочанства о вредности ове помоћи за богословије, Београдски факултет и студенте, а такође и за неколико стотина свештеничких породица. Та-кође је био спонтан израз захвалности обе богословије и већине студената, који не би били у могућности да наставе своје студије и заиста школе не би могле да се отворе без ове помоћи.⁵ У целини, сви су једно-ставно благодарили што је овај програм омогућен. Сви сведоче да је ово потребно као и раније. Био сам информисан да су скоро сва деца у Раковици била одевена оделима и другом одећом добијеном преко америчких цркава. Захвалност за ову помоћ је била заиста спон-тана и безграницна. Ако шаље-мо новац, шаљемо га само за одређени пројекат, а на основу договора и после овдашње дискусије. То се шаље само на посебну молбу која долази од црквених власти.

3. Што се тиче потреба

богословија и факултета, ми у овим и другим стварима зависимо од тражења Светог Сино-да. Наша улога у већем делу зависи од положаја овдашњег црквеног народа и помагања цркве да изврши послове који изгледају изводљиви.

Жао ми је било чути, да је архимандрит Јован имао неке потешкоће. Веома сам био срећан што сам га видео опет и што сам био у могућности да посетим Раковицу. Ја се надам да његово узнемирање или немир није био велик. Био сам једноставно присутан са групом епископа и многим другим посетиоцима, почетком маја на прослави Светог Саве.⁶

Било би ми непотребно да кажем, да је тамо дубоко сведо-чанство и верност на страни великог броја народа и наше молитве су са њима како би они пронашли путеве којима ће Црква на најбољи начин извр-шити своју мисију. Цркве су жестоко нашле себе суочене са новом ситуацијом, која ће помоћи цркве да се катkad „лакше уздижу ка Сиону“. То ће, уверен сам, зависити од Божје милости, а такође и како ће се човек срести са новом ситуацијом којом је изложена историја Цркве и поједињих хришћана.

Молим Вас опростите ми за овако дugo писање. Еванстон ћу напустити 6. августа, али док се не вратим са путовања, 8. сеп-тембра, пошта може да ми се шаље на горњу адресу.

Да је све ово што сам овде рекао потпуно отворено, прет-постављам да би било добро да то буде за размишљање као поверљиво, а не за објављивање или писање, јер после тога, када неко напише, долази се до неспоразума. Увек сам благодаран што ми можемо ос-тати у вези са црквом и наро-дом тамо. Било ми је задовољ-ство што сам имао могућност да Вам пишем. Морам поново нагласити, да сам ја мало више него почетник у овим стварима и ја ћу Вам бити захвалан за било коју примедбу коју ћете написати.

Радостан сам што можете бити у ближем контакту са Епископом Скејфом и бићу Вам много захвалан ако будете имали прилике да му пренесете моје пријатељско поштовање.

Са врло топлим поздрави-ма, Владико Николаје, увек Вам је веран Ваш

Рајмонд Е. Максвел.⁷

После Рајмонда Е. Максвела дугогодишњу сарадњу са Срп-ском православном црквом имао је Роберт Тобајас, који је много пута долазио службено у посету Српској православној цркви. Нашу Цркву задужио је многим доброчинствима и зато га је Српска црква и одлико-вала орденом Светог Саве.

Сава, еписком шумадијски

Напомене:

1. Претставници Екуменског савета цркава у посети нашој Цркви, Гласник Српске право-славне цркве 1954, 60.

2. Епископ жички Николај Рајмонду Максвелу, Лукавана, Њујорк, 9. јула 1954. године, Архив Саве, епископа шумадијског, Кра-гујевац

3. Лористин Скејф, англикан-ски епископ у Бафалу, Њујорк. Више пута долазио је у Југославију и био је задужен да одржава везе са православним црквама у Америци и Канади.

4. Годинама је Српска право-славна црква била присилјена да прима помоћ из иностранства преко Југословенског црвеног крста који је за себе задржавао 80% помоћи, а Српској право-славној цркви давао је 20% примљене помоћи

5. Отварање богословија у Призрену и манастиру Раковици омогућено је од стране Екуменског савета цркава у Женеви, јер су скоро сав инвентар и храна доби-јени из иностранства

6. На светосавској прослави у манастиру Раковици били су епископи: браничевски Хризостом, банатски Висарион и будимски Герман, чланови Светог архијереј-ског синода

7. Рајмонд Е. Максвел епис-копу жичком Николају, Гринсбург, Пенсилванија, 28. јула 1954, Архив Саве, епископа шумадијског, Кра-гујевац

СЛУЖЕЊА, ПОСЕТЕ И ПРИЈЕМИ ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ Г. ДР САВЕ ОД 1. ЈАНУАРА ДО 30. ЈУНА 2000. ГОДИНЕ

Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава благоизволео је:

ЈАНУАР

2. јануара: Служити литургију у Саборној цркви у Крагујевцу и рукоположити ћакона Драгана Брашанца у чин презвитера. Примити групу Срба из Америке.

6. јануара, на Бадњи дан: Учествовати на царским часовима и литургији у Старој крагујевачкој цркви. Служити бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

7. јануара, на Божић: Служити литургију у крагујевачкој Саборној цркви.

8. јануара, на Сабор Пресвете Богородице: Служити литургију у храму Св. великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Становима и осветити ново звено.

9. јануара, на празник Св. првомученика и архијакона Стефана: Служити литургију у храму Св. великомученика Георгија на Оplenцу и паастос блаженопочившој краљици Марији Карађорђевић поводом стогодишњице њеног рођења. Посетити принца Томислава Карађорђевића на Оplenцу.

14. јануара, на празник Св. Василија Великог: Служити литургију у Светоуспенској Саборној цркви у Крагујевцу и помен блажене памјати епископу шумадијском Валеријану.

17. јануара: Држати предавање члановима Друштва историчара на Философском факултету у Београду.

18. јануара, на Крстовдан: Служити литургију са великим водоосвећењем у Старој крагујевачкој цркви. Служити бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

19. јануара, на Богојављење: Служити литургију са великим водоосвећењем у Светосупенској цркви у Крагујевцу.

20. јануара, на празник Св. Јована Крститеља: Служити литургију у капели Св. цара Константина и царице Јелене манастира Дивостина и пререзати славски колач деци у Дому Св. Јована Крститеља. Посетити оболелу игуманију манастира Драче и Дивостина Анастасију.

26. јануара: Служити бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

27. јануара, на празник Св. Саве: Служити литургију у Саборној цркви у Крагујевцу. Пререзати славски колач у Првој крагујевачкој гимназији. Пререзати славки колач у основној школи „Свети Сава“ у Крагујевцу. Учествовати на Светосавској академији Црквене општине крагујевачке.

ФЕБРУАР

1. фебруара: Примити Његово преосвештенство епископа осечкопольског и бањањског Г. Лукијана.

3. фебруара: Примити Његово преосвештенство епископа зворничко–тузланског Г. Василија. Посетити у манастиру Жичи Његово преосвештенство епископа жичког Г. Стефана.

5. фебруара: Примити Преосвећену господу архијереје, епископа бачког Г. др Иринеја и епископа браничевског Г. др Игњатија.

12. фебруара, на празник Св. Три Јерарха: Служити литургију у капели Сabora спрских светитеља манастира Јошанице. Посетити манастир Грнчарицу.

14. фебруара: Посетити Богословију у Крагујевцу – Грошици. Служити бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

15. фебруара, на Сретење: Служити литургију у Саборној цркви Успенија Пресвете Богородице у Крагујевцу.

16. фебруара: Служити помен на гробу Радоша Обровића, великог добротвора Српске цркве.

17. фебруара: Посетити храм Сabora спрских светитеља у Степојевцу.

20. фебруара: Служити паастосprotoјереју ставрофору Живану Маринковићу у Саборној крагујевачкој цркви.

24. фебруара: Присуствовати предавању проф. др Мирослава Тимотијевића у Епархијском центру у Крагујевцу.

25. фебруара: Служити бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

26. фебруара, на празник Св. Симеона Мироточивог: Служити литургију у крагујевачкој Саборној цркви.

28. фебруара: Служити Призывање Светог Духа и председавати седници Епархијског савета.

МАРТ

3. марта: Држати предавање ученицима IV разреда гимназије у Крагујевцу.

7. марта: Посетити Преосвећеног епископа бачког Г. др Иринеја, Матицу спрску и „Привредник“ у Новом Саду. Држати предавање студентима класичне филологије у Београду.

10. марта: Примити Преосвећеног епископа рашко–призренског Г. др Артемија.

11. марта: Служити паастосprotoјереју Јефти Сокићу на крагујевачком гробљу Бозман.

12. марта: Служити литургију и опело схигуманији Маријамији у манастиру Каленићу. Проповедати на опроштајном вечерњу у Саборној цркви у Крагујевцу.

13. марта: Читати Канон преподобног Андреја Критског у Успенској крагујевачкој цркви.

15. марта: Служити прећеосвећену литургију Саборној крагујевачкој цркви.

16. марта: Читати Канон преподобног Андреја Критског у Богословији у Грошици.

19. марта, у недељу Православља: Служити литургију у Саборној цркви у Крагујевцу. Примити у опроштајну посету папског нунција у Београду и набискупа београдског др Франца Перка. Присуствовати Духовној академији у крагујевачкој Саборној цркви.

20. марта: Служити помен игуманији Анастасији у Саборном крагујевачком храму. Председавати седници Црквеног суда.

22. марта: Служити прећеосвећену литургију у манастиру Никољу Рудничком. Служити опело игуманији Анастасији у манастиру Драчи.

24. марта: Служити прећеосвећену литургију и паастос жртвама прошлогодишњег бомбардовања у Варварину. Посетити Нову цркву у Јагодини.

26. марта: Осветити крстове за нови храм Св. великомученика Димитрија у Крагујевцу.

30. марта: Држати предавање у Лазаревцу.

АПРИЛ

1. априла: Служити јутрење у Саборној цркви у Крагујевцу.

2. априла, у недељу Крстопоклону: Служити литургију у Светоуспенској крагујевачкој цркви. Присуствовати духовном концерту у Смедеревској Паланци.

3. до 5. априла: Посетити богословију у Србињу.

6. априла: Служити бденије у манастиру Благовештењу.

7. априла, на Благовести: Служити литургију у манастиру Благовештењу.

9. априла: Служити литургију у храму Светог Саве у Крагујевцу. Примити Преосвећену господу архијереје, епископа бачког Г. др Иринеја и епископа браничевског Г. др Игњатија. Присуствовати духовном концерту у Обрежу.

12. априла: Учествовати на Првом великопосном бденију у Грошици.

13. априла: Служити прећеосвећену литургију у Цветојевцу.

14. априла: Служити прећеосвећену литургију у Влакчи. Служити Друго великопосно бденије у крагујевачкој Саборној цркви.

16. априла: Служити литургију у манастиру Денковцу. Посетити храм Св. великомученика Теодора Тирона у Великим Плелицама. Присуствовати духовном концерту у Баточини.

17. априла: Посетити Пивару – део града Крагујевца – у вези са одређивањем места за подизање нове цркве.

19. до 21. априла: Учествовати у раду Комисије Св. архијерејског синода за унапређење школства.

22. априла, на Лазареву суботу: Служити литургију у Врденовцу. Учествовати на Врбици и служити вечерње у Саборној цркви у Крагујевцу.

23. априла: Служити литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу и рукоположити у чин ђакона Небојшу Лека, дипломираног студента Богословског института.

24. априла: Служити прећеосвећену литургију у храму Св. кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу. Посетити храм Св. праведног Лазара – у изградњи – на Палилулском гробљу у Крагујевцу.

25. априла: Служити прећеосвећену литургију у манастиру Грнчарици. Учествовати на прећеосвећеној литургији у храму Св. великомученика Георгија на Оplenцу и присуствовати духовном концерту црквеног хора „Опленац“.

26. априла: Служити прећеосвећену литургију у Саборној крагујевачкој цркви. Посетити манастир Дивостин.

27. априла, на Велики четвртак: Служити литургију у Успенском крагујевачком храму. Служити четрдесетодневни паастос игуманији Анастасији у манастиру Драчи. Служити бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

28. априла, на Велики петак: Учествовати на царским часовима у Саборној крагујевачкој цркви. Служити вечерње у Саборној цркви у Крагујевцу.

29. априла, на Велику суботу: Служити јутрење Велике суботе у крагујевачкој Саборној цркви. Служити литургију у истој цркви. Посетити Стару крагујевачку цркву и храмове Св. кнеза Лазара, Св. Пантелејмона и Св. Саве у Крагујевцу и целивати плаштанице.

30. априла, на Васкрса: Служити јутрење и литургију у Саборној крагујевачкој цркви. Служити Пасхално вечерње у Новој цркви у Јагодини. Осветити нови крст у Јагодини, подигнут поводом две хиљаде година хришћанства.

МАЈ

1. маја, Други дан Васкрса: Служити литургију у Становима. Служити Пасхално вечерње у Великим Плелицама и осветити темељ новог парохијског дома.

2. маја, Трећи дан Васкрса: Служити литургију у манастиру Павловцу на Космају. Посетити Дом Св. Јована Крститеља у манастиру Дивостину.

4. маја: Са митрополитима филаделфијским Мелитоном, перегамским Јованом и епископима бачким Иринејем и браничевским Игњатијем посетити опленачку цркву Св. великомученика Георгија, Карађорђеву цркву у Тополи и храм Св. архангела Гаврила у Аранђеловцу.

5. маја: Учествовати на бденију у Саборној крагујевачкој цркви које је служио Преосвећени епископ осечкопољски и барањски Лукијан.

6. маја, на Ђурђевдан: Служити литургију у Саборној цркви у Крагујевцу. Примити Преосвећену господу архијереје, епископа бачког Г. Иринеја, епископа осечкопољског и барањског Г. Лукијана и епископа браничевског Г. Игњатија.

7. маја: Служити педесетогодишњи паастос блажене памјати патријарху српском Гаврилу у крагујевачкој Саборној цркви.

10. маја: Посетити храмове Св. Спиридона, Св. великомученика Георгија и Св. Николе у Трсту (Италија). Држати предавање у храму Св. Спиридона у Трсту.

11. маја: Посетити, заједно са Његовим високопреосвештенством митрополитом загребачко-љубљанским Г. Јованом, храм Св. апостола Кирила и Методија у Љубљани и надбискупа љубљанског Г. Роде-а.

12. маја, на празник Св. Василија Острошког: Учествовати на архијерејској литургији у манастиру Лепавини.

13. маја: Крстити у Саборној крагујевачкој цркви Антонину Алемпијевић.

14. маја, у Недељу Мироносиоца: Служити литургију у Светоуспенском храму у Младеновцу и осветити темељ новог парохијског центра и обновљене парохијске домове. Посетити храм Св. жена Мироносиоца, у изградњи, у Винчи код Тополе. Осветити темељ новог храма Св. великомученика Георгија у Шумарицама – Крагујевац.

18. маја: Пререзати славски колач и учествовати на духовној академији Богословије у Крагујевцу – Грошици.

21. маја: Служити на литургији у храму Св. Саве на Врачару приликом канонизације новозасјалих српских свештеномученика и мученика. Пререзати славски колач члановима Црквеног хора „Опленац“ у Тополи.

22. маја, на празник Преноса моштију Св. Николе: Учествовати на архијерејској литургији у манастиру Драчи коју су служили Преосвећени епископи, осечкопољски и барањски Г. Лукијан, средњоевропски Г. Константин и западноамерички Г. Јован. Посетити манастире Св. првedног Јова у Прекопечи и Дивостин, а такође и храмове Св. Саве и Силаска Светог Духа у Крагујевцу.

КИСИЋ

Година – XXII

Број – 4 (131)/2000

Издавач – Српска православна епархија шумадијска

Иzlazi шest puta godišnje

Уређује Одбор

Главни и одговорни уредник – Драгослав Степковић

Заменик главног и одговорног уредника – Негослав Јованчевић

Уредништво и администрација – „Каленић“, 34000 Крагујевац, Крагујевачког октобра 67

Телефон – 034/332 642

Штампа – Current, Твртка Великог 14, Београд

Тираж – 3700 примерака

30. маја: Служити паастос протојереју ставрофору Миливоју Ђирићу у Варварину.

31. маја: Посетити манастире Петковицу, Вољавчу и Никоље Рудничко.

ЈУН

1. јуна: Посетити Богословију у Крагујевцу – Грошици.

3. јуна: Учествовати на вечерњу у храму Св. Александра Невског у Прешову (Словачка).

4. јуна: Саслуживати на литургији у поменутом храму поводом устоличења новог поглавара Православне цркве у чешким земљама и Словачкој, Г. др Николаја.

7. јуна: Служити бденије у манастиру Ралетинцу.

8. јуна, на Спасовдан: Служити литургију у манастиру Саринцу. Присуствовати отварању изложбе црквеног метала Александра Пријића, у Епархијском центру у Крагујевцу.

9. и 10. јуна: учествовати у раду редакције Српског биографског речника у манастиру Јошаница.

11. јуна: Служити литургију и осветити нову чесму у Јагодини.

13. јуна: Присуствовати матурском испиту из Догматике у Богословији Св. Саве у Београду.

14. јуна: Извршити пријем нових ученика богословија. Служити помен новоупокојеном про-тојереју ставрофору Апостолу Стојковићу.

17. јуна: Служити општи паастос у Саборној крагујевачкој цркви. Служити бденије у поменутој цркви.

18. јуна, на празник Духова: Служити литургију у Светоуспенском Саборном крагујевачком храму и рукоположити у чин ћакона Александра Марковића, свршеног богослова.

19. јуна, Трећи дан Духова: Служити литургију у храму Силаска Светог Духа у Крагујевцу. Посетити манастир Никоље Рудничко.

20. јуна, Трећи дан Духова: Служити литургију са Пресвећеним епископом бачким Г. Иринејем и осветити проширенi и потпуно обновљени храм Св. великомученика Георгија у Чибутковици. Крстити Милицу Николић из Чибутковице. Посетити храмове у Вреоцима и Лазаревцу.

22. јуна, на Духовски четвртак: Служити литургију са Преосвећеним епископом осечкопољским и барањским Г. Лукијаном и браничевским Г. Игњатијем у храму Силаска Светог Духа у Рогачи, на Космају. Посетити манастире Тресије и Павловца.

24. јуна: Учествовати на видовданском паастосу у храму Св. кнеза Лазара Косовског у Бирмингему (Енглеска).

25. јуна: Служити литургију у поменутом храму заједно са Преосвећеним епископом скандинавско-британским Г. Доситејем.

28. јуна, на Видовдан: Осветити нови иконостас храма Св. кнеза Лазара у Крагујевцу и служити литургију.

30. јуна: Посетити оболелог принца Томислава Карађорђевића на Оplenцу.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава, благоизволео је у периоду од 2. марта до 20. јуна 2000. године

ОСВЕТИТИ:

- Проширењи и потпуно обновљени храм Св. великомученика Георгија у Чибутковици, 20. јуна 2000. године.
- Темељ новог храма Св. великомученика Георгија у Шумарицама – Крагујевац, 14. маја 2000. године.
- Нови иконостас храма Св. великомученика кнеза Лазара Косовског у Белошевцу – Крагујевац, 28. јуна 2000. године.
- Крстове за нови храм Св. великомученика Димитрија у Крагујевцу, 26. марта 2000. године.
- Ново звono храма Св. великомученика Пантелејмона у Становима – Крагујевац, 8. јануара 2000. године.
- Нови крст у Јагодини, подигнут поводом две хиљаде година хришћанства, 30. априла 2000. године.
- Нову чесму у Јагодини, 11. јуна 2000. године.
- Обновљене парохијске домове у Младеновцу, 14. маја 2000. године.
- Темељ новог парохијског дома у Великим Пчелицама, 1. маја 2000. године.
- Темељ новог парохијског центра у Младеновцу, 14. маја 2000. године.
- Темељ новог парохијског дома у Чибутковици, 20. јуна 2000. године. (Освећење извршио Његово преосвештенство епископ бачки Г. др Иринеј.)

РУКОПОЛОЖИТИ:

Небојшу Леку, свршеног студента Богословског института из Београда, у чин ћакона 23. априла (на празник Цвети) 2000. године у Светотроичком храму у Крагујевцу, Арх. нам. крагујевачко (Е. бр. 384/00)

Александра Марковића, свршеног богослова из Лапова, у чин ћакона 18. јуна (на празник Духова) 2000. године у Светоуспенском саборном храму у Крагујевцу. Арх. нам. крагујевачко (Е. бр. 629/00)

РУКОПРОИЗВЕСТИ ЗА ЧТЕЦА:

Мирослава Анђелковића, из Крагујевца (Е. бр. 633/00)

Александра Петровића, из Лазаревца (Е. бр. 634/00)

Срђана Миленковића, из Варварина (Е. бр. 699/00)

Далибора Нићифоровића, из Каленића (Е. бр. 700/00)

ОДЛИКОВАТИ:

Правом ношења црвеног појаса:

Јереја Горана Јеремића, привременог пароха велиокрушевачког, Арх. нам. левачко (Е. бр. 437/00)

Јереја Слободана Павловића, привременог пароха рогачког, Арх. нам. космајско (Е. бр. 644/00)

Правом ношења напрсног крста:

Протојереја Драгишу Јевтића, умировљеног старешину Светоуспенског саборног храма у Крагујевцу, Арх. нам. крагујевачко (Е. бр. 183/00)

Протојереја Милоша Вукојевића, архијерејског намесника бељаничиког (Е. бр. 184/00)

ПРЕМЕСТИТИ ПО ПОТРЕБИ СЛУЖБЕ:

Јереја Драгана Нагулића, привременог пароха глоговачког, Арх. нам. беличко, за прив. пароха даросавачког, Арх. нам. орашачко (Е. бр. 789/00)

Јереја Радоја Стикића, привременог пароха даросавачког, Арх. нам. орашачко, за привременог пароха глоговачког, Арх. нам. беличко (Е. бр. 790/00)

ПОСТАВИТИ:

Новорукопложеног ћакона Небојшу Леку, за парохијског ћакона при Светосавском храму у Крагујевцу, Арх. нам. крагујевачко (Е. бр. 385/00)

Монахињу Пелагију (Бекоњу), сестру манастира Драче, за настојатељицу манастира Драче (Е. бр. 491/00)

Новорукопложеног ћакона Александра Марковића, за парохијског ћакона при Светоуспенском храму у Младеновцу, Арх. нам. младеновачко (Е. бр. 630/00)

Јереја Драгана Алића, привременог пароха раниловићког, Арх. нам. колубарско-посавско, за

администратора парохије, Арх. нам. колубрско-
посавско (Е. бр. 745/00)

ПРИМИТИ У СВЕЗУ КЛИРА:

Владимира Трифковића, свршеног богослова
из Ивањице, из Епархије дабробосанске (Е. бр.
317/00)

Јерођакона Евтимија (Јутршу), сабрата ма-
настира Буково, из Епархије тимочке (Е. бр.
372/00)

Небојшу Леку, свршеног студента Богослов-
ског института из Београда, из Епархије ша-
бачко-ваљевске (Е. бр. 382/00)

Горана Радовановића, свршеног богослова из
Осечине, из Епархије шабачко-ваљевске (Е. бр.
561/00)

СТАВИТИ ПОД СУД И ЗАБРАНУ СВЕШТЕНОДЕЈСТВА

Протонамесника Тихомира Лукића, привре-
меног пароха венчанског, Арх. нам. колубарско-
посавско (Е. бр. 744/00)

ПОДЕЛИТИ КАНОНСКИ ОТПУСТ:

Јеромонаху Варнави (Николићу), за Епархију
шабачко-ваљевску (Е. бр. 177/00)

Протосинђелу Кипријану (Топаловићу), за
Епархију милешевску (Е. бр. 470/00)

ДОДЕЛИТИ НА РАД

Синђела Филимона (Шкундрића), Епархији
црногорско-приморској (Е. бр. 138/00)

ПРИМИТИ У ПРВИ РАЗРЕД БОГОСЛОВИЈЕ:

Милоша Старчевића из Ратара (Е. бр. 701/00)
Радослава Давидовића из Велике Крсне (Е.
бр. 702/00)

Душана Миленковића из Доњег Катуна (Е. бр.
703/00)

Милана Јовановића из Баточине (Е. бр.
704/00)

Срђана Радмановића из Теслића (Е. бр.
705/00)

Душана Миросављевића из Обреновца (Е. бр.
706/00)

Владу Бранисављевића из Саранова (Е. бр.
707/00)

Угљешу Урошевића из Јагодине (Е. бр. 708/00)
Владимира Илића из Чибутковице (Е. бр.
709/00)

Милосава Ђоковића из Севојна (Е. бр. 710/00)
Огњена Козлину из Маршића (Е. бр. 711/00)
Драгана Новића из Дервенте (Е. бр. 712/00)
Бојана Павловића из Ланишта (Е. бр. 713/00)

Арсена Миловановића из Грошнице (Е. бр.
714/00)

Срђана Димитријевића из Лоћике (Е. бр.
715/00)

Александра Петровића из Баточине (Е. бр.
716/00)

Немању Михајловића из Варварина (Е. бр.
717/00)

Милоша Илића из Крагујевца (Е. бр. 718/00)

Милана Јовића из Шипова (Е. бр. 719/00)

ПОДЕЛИТИ БЛАГОСЛОВ ЗА УПИС НА БОГОСЛОВСКИ ИНСТИТУТ:

Јованки Секулић из Крагујевца (Е. бр. 312/00)

Предрагу Матијевићу из Аранђеловца (Е. бр.
552/00)

Снежани Петровић из Аранђеловца (Е. бр.
553/00)

Николи Симићу из Аранђеловца (Е. бр. 554/00)

Владимиру Мићовићу из Јагодине (Е. бр. 555/00)

Миодрагу Радићу из Парцана (Е. бр. 720/00)

ПОДЕЛИТИ БЛАГОСЛОВ ЗА УПИС НА БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ:

Вањи Жежель из Вранића (Е. бр. 475/00)

Јовану Митићу из Аранђеловца (Е. бр. 516/00)

Владимиру Димићу из Барајева (Е. бр. 522/00)

Немањи Стикићу из Даросаве (Е. бр. 534/00)

Марији Дробњак из Крагујевца (Е. бр. 551/00)

Игору Нешићу – Миловановићу из Јагодине (Е.
бр. 556/00)

Александру Миловановићу из Венчана (Е. бр.
562/00)

Ђакону Небојши Леки из Крагујевца (Е. бр. 570/00)

Ранку Милосављевићу из Крагујевца (Е. бр.
571/00)

Вуку Томићу из Крагујевца (Е. бр. 619/00)

Миливоју Новаковићу из Крагујевца (Е. бр.
620/00)

Михајлу Бачанину из Крагујевца (Е. бр. 624/00)

ПОДЕЛИТИ БЛАГОСЛОВ ЗА УПИС НА ПОСТДИПЛОМСКЕ СТУДИЈЕ

Зорану Радојевићу, студенту Богословског
факултета у Либертиビルу, Илиној, САД, за
Академију Светог Владимира у Њујорку, САД (Е.
бр. 422/00)

УПОКОЈИЛИ СЕ У ГОСПОДУ:

Игуманија Анастасија (Јовановић), настојатељи-
ца манастира Драче, дана 20. марта 2000. године.

Протојереј–ставрофор Апостол Стојковић,
умировљени парох кусадачки, дана 13. јуна 2000.
године.

Монахиња Христина (Црногорац), сестра ма-
настира Благовештења, дана 3. јула 2000. године.

УПОКОЈИЛА СЕ У ГОСПОДУ МАТИ АНАСТАСИЈА, ИГУМАНИЈА МАНАСТИРА ДРАЧЕ И ДИВОСТИНА

Покојна игуманија манастира Драче и Дивостина, мати Анастасија (Јовановић) рођена је 1935. године у селу Трњаци код Ваљева. Била је једно од осморо деце, али је као мала остала без мајчинске љубави. Са старијим братом и две вршњакиње из села долази 1950. године у манастиру Жичу.

У овом манастиру осам година је била искушеница, али је у то време уочена њена способност за вођење манастирског домаћинства и у обраћивању економије. Дала је и велики допринос обнављању Жиче.

Са игуманијом Јеленом и још 15 сестара, 1959. године, прелази у разрушени манастир Драчу. Тада је и замонашена.

Дала је немерљив допринос обнови и унапређењу мана-

Игуманија Анастасија

тирске економије и припада јој велика заслуга што је Драча стала у ред наших најурећијих манастира. Поред зграда за пољопривредну делатност, по чему је манастир чувен, мати Анастасија подигла је и врло модеран и функционалан конак, који је освећен 1999. године.

Чином игуманије одликована је 1991. године. Упокојила се, после краће болести, 20. марта 2000. године, да би након два дана била сахрањена уз учешће великог броја поштоваљаца. Опело је, уз саслужење више свештеника, служио епископ шумадијски Г. др Сава.

Виолета Николић

ПРЕСЕЛИО СЕ У ВЕЧНОСТ ПРОТЕЈЕРЕЈ-СТАВРФОР АПОСТОЛ СТОЈКОВИЋ

Дана 13. јуна 2000. године преселио се у вечност протојереј-ставрофор Апостол Стојковић, умировљени парох II кусадачки, Арх. нам. јасеничко.

Рођен је 1910. г. у селу Бунушевце код Врања. Богословију је завршио 1932. г. у Сремским Карловцима, а затим као клирик Епархије врањске био војни свештеник све док није дошло по српски народ несрећно време: братоубилачки рат и „ослободиоци“, због којих је морао 1945. г. да напусти завичај и пресели се на парохију Кусадак. Због тврдоће и истрајности у православној вери „ослободиоци“ га ни овде нису остављали на миру и два

месеца је провео по њиховим казаматима.

Протојереј-ставрофор
Апостол Стојковић

Прота Апостол се 1978. г. удостојио да посети Свету Земљу, којом је наш Спаситељ, када је на себе узео обличје слуге, ходao.

Пензионисан је 1980. г. и до краја свог овоземаљског живота цркву је редовно посећивао и певао за певницом.

Сахрањен је 14. јуна поред цркве кусадачке, уз присуство тринаест свештеника и једног ђакона. Од покојника се опростио протојереј-ставрофор Мидраг Бошњаковић, архијерејски намесник јасенички.

Мирољуб Станковић,
протонамесник

На Опленцу сахрањен принц Томислав Карађорђевић

ОСТАВИО ЈЕ СВЕТЛУ УСПОМЕНУ У СРПСКОМ НАРОДУ

Након вести да се на Петровдан ове године у Краљевој вили на Опленцу упо којио принц Томислав Карађорђевић, син краља Александра Ујединитеља, верујући народ Шумадије, његово свештенство и чланови краљевске породице, окупили су се око принчевог посмртног одра и тако показали да је успомена на краљевског унука, сина и брата врло жива, као и сећање на народну династију Карађорђевића. Било је очигледно да Срби знају и осећају како њихова велика искушења у XX веку почињу са страдањима Карађорђевића – убиством краља Александра и пртеривањем из отаџбине његових потомака. Голготу на рода и чланова прве српске куће симболички потпуно представља блаженопочивши принц Томислав, вишедеценијски изгнаник и страдалник.

Међутим, Тополци, његови драги сабеседници у последњим данима живота, Српска црква и најближи сродници, настојали су жалошћу, молитвама и трудом око сахране да ублаже нанесене неправде и предоче да принца Томислава нисмо изгубили, већ да се он преселио да буде са душама осталих праведника, са својим славним и заслужним прецима.

Сутрадан после смрти, Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава дошао је на Опленац, да заједно са локалним свештенством одслужи помен принцу и да учествује у преносу његових земних оста-

така из виле у гробну цркву краљевске породице Карађорђевића.

Кућа жалости за принцом Томиславом, 14. и 15. јула, била је опленачка црква Светог Георгија, у чијем је пространом броду, између гробница вожда Карађорђа и краља Петра I, а изнад краља Александра и других Карађорђевића, био изложен његов ковчег украшен знамењима великих Карађорђевића. Највише су долазили Тополци, али и поштоваоци из даљине. Палећи воштанице показивали су, на једној страни тугу за драгим краљевићем, а на другој, жалост за временима када Господ није био овако далеко од нашег народа. Сваког дана до сахране тополски свештеници служили су заупокојене литургије.

За дан сахране одређена је недеља, 16. јул, када се од раног јутра на Опленац слегло мноштво света. Није било могућности да сви учествују непосредно на литургији и опелу, али се испред цркве могло пратити како се Српска православна црква, породица – супруга Линда, синови Никола, Ђорђе и Михаило, кћерка Катарина и остали припадници династије Карађорђевића, на челу са крунским принцом Александром, и најближи пријатељи, међу којима су били угледници српског јавног и културног живота (без представника власти), молитвама опроштају од драгог Карађорђевића. Заупокојену архијерејску литургију служио је Његово

преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава, уз саслужење двадесет два свештеника и четири ћакона: протејереја-ставрофора Миодрага Бошњаковића, Милана Јанковића, Младомира Тодоровића, Живорада Јаковљевића, Милутина Петровића, Драгослава Степковића, Милоша Вукојевића, протојереја Милана Бороте, Радована Чанчаревића, Драгољуба Ракића, Миладина Михаиловића, Драгослава Сенића, Слободана Пантића, протонамесника Момчила Рајковића, Животе Марковића, Зајрије Божовића, Милоша Весина, Милована Антонијевића, јереја Бобана Поповића, Драгослава Милована, Александра Бороте, Драгана Брашанца, протојакона Радомира Перчевића и Зорана Крстића и ћакона Владимира Руменића и Рајка Стефановића. Здруженим хоровима Шумадијске епархије (из Крагујевца, Сmederevске Паланке и Тополе) дириговао је протонамесник Станко Секулић. Током литургије, служене на подобије историјском значају сахране једног Карађорђевића, пристизали су српски архијереји, који ће чинодејствовањем на опелу показати колико је Српска православна црква уважавала свога заслуженог сина – принца Томислава Карађорђевића.

Опело је служио поглавар Српске православне цркве, Његова светост патријарх Г. Павле са преосвећеном господом архијерејима, митрополи-

Српски архијереји служе опело принцу Томиславу у цркви Светог Георгија на Оplenцу

том црногорско-приморским Г. Амфилохијем и епископима, жичким Г. Стефаном, шумадијским Г. Савом, шабачко-ваљевским Г. Лаврентијем, нишким Г. Иринејем, средњоевропским Г. Константином, врањским Г. Пахомијем и тимочким Г. Јустином. Присуствовао је епископ бачки Г. Иринеј. Утешитељну беседу, након читања Еванђеља, држао је Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. др Сава. „Каленић“ је доноси издвојену од овог извештаја.

Од принца Томислава Карађорђевића у храму Св. великомученика Георгија на Оplenцу опростио се и старешина Краљевског дома, принц-престолонаследник Александар Карађорђевић:

„Окупили смо се овде на Оplenцу да одамо пошту краљевићу Томиславу. За нас

Карађорђевиће Опленац је срце Шумадије, а мој стриц Томислав је Шумадију и Србију безмерно волео. Зато се вратио да живи овде где је колевка Карађорђевића. Зато ће и почивати овде поред свога оца и са својим прецима.

Краљевић Томислав је вољео људе, звуке и мирисе постојбине великог Вожда, пре свега волео је нашу отаџбину. Сећам се како смо у Енглеској често разговарали о Србији и Југославији и о нашој чежњи за отаџбином. Јако дugo је живео изван земље. Краљевић Томислав никада није заборавио утиске и емоције из ране младости проведене у Краљевини Југославији. Три брата, мој отац краљ Петар II, краљевић Томислав и Андреј били су радост и понос својих родитеља, краља Александра I и краљице Марије, вољени у читавом народу.

Данас, одајући пошту се-нимама свога стрица краљевића Томислава, позивам чланове његове најуже породице да буду храбри у својој жалости, јер имају подршку свих нас. Удовица краљевића Томислава принцеза Линда, њихова деца Ђорђе и Михаило, као и старија деца краљевића Томислава Никола и Катарина са својим кћеркама Маријом и Викторијом, знају да нису сами, да њихову тугу не деле само Карађорђевићи, већ и сви Срби. Нека им буде утеша и то што се овоглико људи данас овде окупило да испрати краљевића Томислава. Они који су га познавали неће га заборавити. У своје име, у име моје супруге принцезе Катарине, мојих сина-ва Петра, Филипа и Александра, оправштам се од свог стрица. Увек ћу се са захвалношћу сећати његове пажње и бриге.

Почивај у миру драги стриче на нашем и твојем Оplenцу. Слава Краљевићу Томиславу.“

Уз погребне тропаре **Садусима преминулих праведника ... и У покојишту своме, Господе ...** ковчег је пренет у доњу цркву, да би био спуштен у гробницу која се налази преко пута вечног почивалишта блаженопочившег краља Александра – славног оца покојног принца Томислава. Након последње поште чланова поро-

дице, почeo је мимоход хиљада и хиљада поштовалаца који су ове недеље дошли на Опленац да искажу поштовање умрлом Карађорђевићу и упуне поздраве онима који остају.

Принц Томислав, средњи син краља Александра, рођен на Богојављење 1928. године, а умро на Петровдан ове, провео је принудно пола века изван отаџбине. Та несрећа није га спречила да у свакој прилици, на најбољи начин, представља

и репрезентује свој народ и његову светлу традицију. Био је нарочито везан за Српску православну цркву и увек је, па и током несрећних подела у расејању, био на правој страни, помажући црквено-народне акције широм света. То Српска православна црква, Шумадијска епархија и њен архијереј нису заборавили. Зато је сачрањен како доликује наследнику српских великана.

Н. Јованчевић

**Беседа епископа шумадијског Саве
на опелу блаженопочившем краљевићу Томиславу Карађорђевићу,
16. јула 2000. године, у храму Светог Георгија на Опленцу**

ИЗМЕРЕНИ СУ ДАНИ И ГОДИНЕ ПРИНЦА ТОМИСЛАВА КАРАЂОРЂЕВИЋА

На Петровдан ове године „измерени су дани“ (Јов. 14,5) и године живота краљевића Томислава, другог по рођењу сина витешког краља Александра и краљице Марије. И прибра се оцима својим у 72. години живота. Разори се „његова земаљска кућа“ (II Кор. 5,1), а дух његов пресели се у „вечну кућу на небесима која није људском руком, саграђена“ (II Кор. 5,1).

Годинама је анђео смрти стајао иза његове главе и краљевић Томислав је то врло добро знао. Али жеleo је да живи, и у последњем разговору рекао нам је шта планира све у овој години. Као да је из њега поново говорио псалмопевац Давид – „Нећу умрети него ћу жив бити и објављиваћу дела Господња“ (Пс. 118,17). Као добар хришћанин који је добро

познавао Свето писмо и Старог и Новог завета, сигурно је прочитao речи још једног страдалника, страдалника Старог завета, јер током целог свог живота краљевић Томислав је такође био паћеник и страдалник. Наиме, старозаветни праведник се упитао: „Кад умре човек хоће ли живети“ (Јов. 19,25)? И сам је одговорио – И ако се ова моја кожа рашчини, опет ћу у телу видети Бога (Јов. 19,26).

Жivot није миловао краљевића Томислава. Као дете од шест година остао је без оца, а ми без домаћина наше отаџбине. Тог кобног 9. октобра 1934. године паде венац са главе наше, јао нама што сагрешисмо и остадосмо без Божијег помазањика све до данашњег дана. У једанаестој години одлази са краљицом мајком и браћом својом у

Енглеску на школовање и тамо их затиче Други светски рат.

Могао би заједно са апостолом Павлом рећи – Никоме нисам био на терет, јер је у Енглеској издржавао и себе и породицу делима својих руку. У тој земљи чуждој много пута су из његових очију текле сузе умиљенија због свега онога што се догађало овде са нашим народом. Доживео је то, да смо тамо за време рата, заједно са другим земљама, продати. После Другог светског рата је доживео да је неколико хиљада младих људи, цвет српске омладине, послато на кланицу у Кочевски Рог. Недавно, прошле године, доживео је од тих истих људи, да су крв наше деце проливали као воду. Ти назови хришћани, који су осратили Христа на крају другог миленијума, заборавили су да

се крв тешко свети. Невина крв вапије на небо.

Заједно са краљицом мајком у Енглеској учествовали су у свим црквено-народним манифестацијама и у животу Српске православне цркве. Виђали смо их на свим црквеним прославама. Нису се делили од свога народа у изгнанству који је

са Српском православном црквом, јер је добро знао да она грана која отпадне од стабла, а наше стабло је у Пећи, наше стабло је у Београду, мора да се осуши. Никада му то заборавити нећемо. И дошао је овде да крај свога живота проведе са својим сопственим народом у својој кући као бескућник.

Након повртка у Лондон, Његово краљевско височанство принц-престолонаследник Александар Карађорђевић упутио је овај телеграм захвалности Његовом преосвештенству епископу шумадијском Сави:

Желим да Вам из свег срца захвалим на свему што сте урадили да последњи испраћај мог стрица краљевића Томислава буде тако достојанствен као што и доликује једном Карађорђевићу, а нарочито мом драгом стрицу. Захваљујем се и у име своје супруге и најстаријег сина као и свих других чланова породице Карађорђевић присутних на Оplenцу. Био сам веома дирнут и потресен опелом, а нарочито Вашим дивним речима о мом стрицу. Велико хала!

Молим Вас да пренесете моју захвалност и Његовој светости као и свим епископима, свештеницима и ђаконима који су служили и хоровима који су тако дивно певали. Све је било веома тужно али и достојанствено. Опело је, по мом мишљењу, још једном показало нераскидиву везу која постоји између Цркве, Круне и српског народа. Што се тиче Карађорђевића, не памти се када су се окупили у тако великому броју и то баш на Оplenцу, у срцу Шумадије и колевци наше породице.

Ваше преосвештенство, принцеза Катарина и ја и наши синови желимо Вам добро здравље и да још много година истрајете у Вашем архијерејском раду на добро наше Цркве и народа. Молим да нас поменете у Вашим молитвама.

Најсрдачније ваш,
Александар

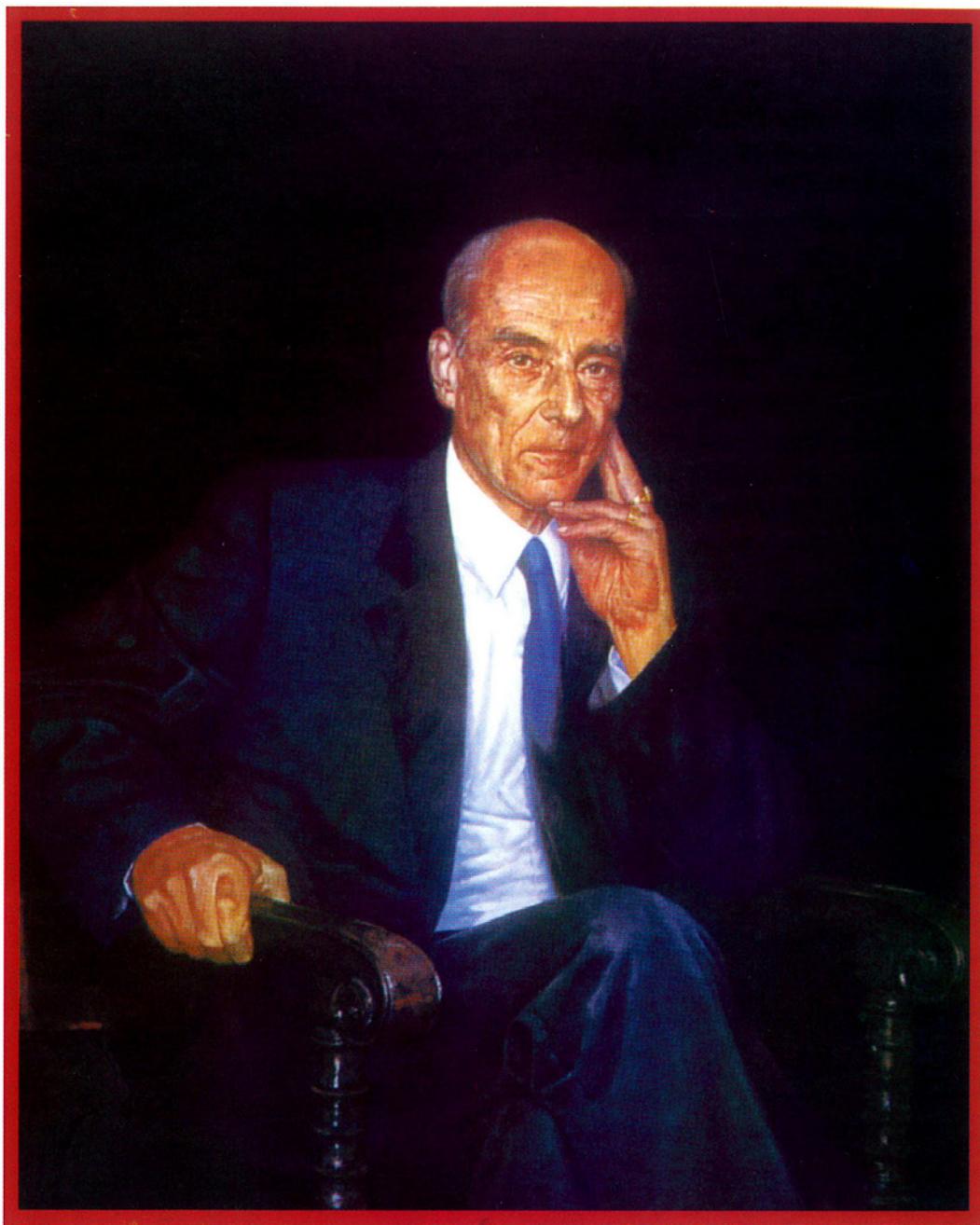
невољно тамо живео. Тешко је певати песму Господњу у земљи туђој. Сви ти наши изгнањици забележили су у своме уму поучне речи краљице мајке, која их је увек ословљавала речима – Слатка моја децо.

Несрећне 1963. године, када је настало раскол у нашој Цркви, он је знато без двоумљена где му је место. Остао је

Успомена на њега остаће врло светла у нашем народу. И ево, Господ га је, после болести од неколико година, са којом се храбро борио позвао себи на истину. Позвао га је Господ и услишио му је жељу да умре на Оplenцу. Овде ће за који часак бити положен у гроб. Отворила се најсветија српска земља да прими једног краљевића, јер

његово тело ће почивати поред олтара Светог апостола Петра у доњој цркви. Када Господ, победник смрти, буде дошао други пут на земљу да суди живима и мртвима, посетиће прво сва хришћанска гробља, те највеће градове на овој земљи. И вакрснуће све оне који су умрли у нади на вакрсење и живот вечни. Вакрснуће их Онај који је по суштини својој живот и вакрсење. Ја сам вакрсење и живот, каже Господ, што нико пре и после Њега, нити је смео, нити је могао изговорити. И вакрснуће за добро и за живот све оне који су чинили добро у овоме животу, а злочинци ће вакрснути, како се каже у данашњем Еванђељу, за суд.

Малопре смо нашег вољеног краљевића Томислава предали, у кондаку који смо отпевали – свима светима. И од данас он није само са нама, него је и са свима светима. Његов привремени живот завршен је пре неколико дана, а истога дана отпочео је вечни живот. Ми се молимо Богу, да Бог прими његову честиту душу, да га упокоји тамо где сија светлост лица Његовог, са свима светима, са свима славним претходницима његовим, нашим дичним Карађорђевићима – да дарује мир телу његовом, а да буде Господ са душом његовом и он са душом свих осталих праведника, јер овде где сам ја, ту ће бити и слуга мој, говори Господ. Његовој породици, ужој и широј, ужа је овде са леве стране, шира је цео српски православни народ, желим ону моћ молитве која ће их утешити, не за изгубљеним, него за пресељеним супругом, оцем, братом, стрицем, сродником. Нека Бог буде милостив души његовој и нека му је лака српска земља коју је толико волео. Амин.

Портрет принца Томислава Карађорђевића; уље на платну; рад академског сликара Милана Милетића; налази се у Краљевој вили на Опленцу, кући у којој је принц Томислав живео од 1991. године

На последњој страни →

Иконостас цркве Св. великомученика Лазара, кнеза српског у Белошевићу, освећен на Видовдан 2000. године

